

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача Феленко Вероніки Павлівни

(ПІБ)

академічної групи 072-20-1 (денна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Формування капіталу підприємства і ефективність його

використання (на прикладі ПП «Соломія-Сервіс»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	проф. Єрмошкіна О.В.			
Рецензент	Скринник М.В.			
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букрєва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2024 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

здобувачу **Феленко Вероніці Павлівні** академічної групи **072-20-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)

на тему: «**Формування капіталу підприємства і ефективність його**

використання (на прикладі ПП «Соломія-Сервіс»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **31.05.2024р. №515-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	20.05.2024- 22.05.2024
Розділ 1	Теоретичні записи щодо формування капіталу і ефективності його використання	23.05.2024- 30.05.2024
Розділ 2	Аналіз структури і динаміки капіталу та ефективність його використання	31.05.2024- 07.06.2024
Розділ 3	Рекомендації щодо підвищення методів оптимізації капіталу підприємства	08.06.2024- 16.06.2024
ВИСНОВКИ		17.06.2024- 18.06.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	19.06.2024- 23.06.2024

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

О.В.Єрмошкіна

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **06.05.2024 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **24.06.2024 р.**

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

В.П.Феленко

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Феленко В.П. – Формування капіталу підприємства і ефективність його використання (на прикладі ПП «Соломія-Сервіс») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – НТУ «Дніпровська Політехніка», Дніпро, 2024.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження ефективності використання капіталу підприємства на прикладі ПП «Соломія-Сервіс» та теоретичне обґрунтування найбільш ефективного методичного підходу щодо його планування і розподілу на основі систематизації існуючої пропозицій щодо цього питання.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтовано актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі визначено економічну сутність та функції капіталу, розглянуто існуючі теоретичні та методологічні підходи розподілу та формування капіталу підприємства.

У другому розділі досліджено організаційну структуру ПП «Соломія-Сервіс» та проведено аналіз його фінансового стану та зроблені висновки щодо формування та використання прибутку підприємства за 2019-2021 рр.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи обґрунтовано вибір оптимізації капіталу підприємства на основі оцінки та прогнозування ризиків, проведеного планування, розраховані прогностичні показники на основі методу фінансового важеля (левереджу), ефекту операційного важеля та аналіз сценаріїв, на основі виявлення можливих способів його підвищення.

КАПІТАЛ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ, РИЗИК, ПРОГНОЗ, МЕТОД ФІНАНСОВОГО ВАЖЕЛЯ (ЛЕВЕРЕДЖУ), ЕФЕКТ ОПЕРАЦІЙНОГО ВАЖЕЛЯ, АНАЛІЗ СЦЕНАРІЇВ.

ABSTRACT

Felenko V.P. – Formation of enterprise capital and efficiency of its use (based on the example of PE "Solomiya-Service") – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

The purpose of the thesis is to investigate the efficiency of the use of enterprise capital based on the example of PE «Solomiya-Service» and to theoretically justify the most effective methodological approach to its planning and distribution based on the systematization of existing proposals on this issue.

The introduction outlines the current state of the problem, substantiates the relevance of the topic, specifies the tasks of the qualification work, and defines the object and subject of the research.

The first chapter defines the economic essence and functions of capital, examines existing theoretical and methodological approaches to the distribution and formation of enterprise capital.

The second chapter investigates the organizational structure of PP "SOLOMIYA-SERVICE" and analyzes its financial condition, drawing conclusions about the formation and use of enterprise profit for 2019-2021.

The third chapter of the qualification work substantiates the choice of enterprise capital optimization based on risk assessment and forecasting, conducted planning, calculated forecast indicators based on the financial leverage method, operating leverage effect, and scenario analysis, identifying possible ways to increase it.

CAPITAL, FINANCIAL PERFORMANCE, RISK, FORECAST,
FINANCIAL LEVERAGE METHOD, OPERATING LEVERAGE EFFECT,
SCENARIO ANALYSIS.

ЗМІСТ

ВСТУП		С.
SECTION 1.	THEORETICAL AND METHODOLOGICAL SUBSTANTIATION OF THE STUDY	9
1.1.	The essence, sources and process of formation of the company's capital	9
1.2.	Legislative regulation of the process of formation, distribution and use of the company's capital	21
1.3.	Methodical approaches to assessing the effectiveness of formation, distribution and use of enterprise capital	25
Conclusion to chapter 1		34
РОЗДІЛ 2.	АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС» ЗА 2021-2023 РР	36
2.1.	Загальна характеристика діяльності ПП «Соломія-Сервіс»	36
2.2.	Аналіз структури та динаміки капіталу ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр	41
2.3.	Аналіз показників ефективності використання капіталу ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр	51
Висновки до розділу 2		54
РОЗДІЛ 3.	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»	56
3.1.	Фактори впливу на ефективність формування та використання капіталу підприємства	56
3.2.	Порівняльна характеристика методів оптимізації капіталу підприємства на основі оцінки та прогнозування ризиків	59

3.3.	Рекомендації щодо удосконалення процесу формування та використання капіталу ПП «Соломія-Сервіс»	63
Висновки до розділу 3		66
ВИСНОВКИ		68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		71
ДОДАТКИ		74

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сучасного розвитку економіки України, що характеризується нестабільністю та економічними труднощами, аналіз формування та ефективного використання капіталу підприємства набуває великого значення. Особливо це стосується підприємств фармацевтичного сектору, таких як ПП «Соломія-Сервіс», які забезпечують населення товарами першої необхідності та підтримують загальний добробут суспільства.

Формування капіталу підприємств є важливим фактором забезпечення стабільного управління та конкурентоспроможності на ринку. Ефективне управління капіталом не тільки забезпечує фінансову стабільність підприємств, але й сприяє їх розвитку та підвищенню прибутковості. У зв'язку з цим дослідження методів формування капіталу та оцінка їх ефективності є актуальним завданням економічної науки і практики.

Питання, пов'язані з дослідженням формування капіталу та його ефективного використання, знайшли своє відображення у працях багатьох українських та зарубіжних вчених. Однак, враховуючи специфіку фармацевтичної галузі, необхідні додаткові дослідження, що враховують особливості її функціонування в умовах сучасного ринку.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є дослідження процесу формування капіталу на ПП «Соломія-Сервіс» та оцінка ефективності його використання для розробки рекомендацій щодо покращення фінансових результатів діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання

- Дослідити теоретико-методологічні підходи до формування капіталу підприємства;
- проаналізувати фінансові результати діяльності підприємства ПП «Соломія-Сервіс» у 2021-2023 роках
- Оцінити ефективність використання корпоративного капіталу;

- Визначити фактори, що впливають на ефективність формування та використання капіталу

- розробити рекомендації щодо вдосконалення процесу формування та використання капіталу на підприємствах.

Об'єктом дослідження є економічні процеси, пов'язані з формуванням та використанням оборотного капіталу.

Предметом дослідження є методичний підхід до управління капіталом підприємства на прикладі ПП «Соломія-Сервіс».

Методи дослідження. Використані методи дослідження: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, порівняльний аналіз та коефіцієнтний аналіз.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження є фінансова звітність ПП «Соломія-Сервіс» за період 2021-2023 рр., навчальні посібники та наукові праці українських і зарубіжних авторів.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дослідження полягає в розробці методичного підходу до оцінки ефективності використання капіталу підприємства, що дозволяє більш раціонально управляти фінансовими ресурсами.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості впровадження розроблених рекомендацій щодо підвищення ефективності управління капіталом на підприємствах ПП «Соломія Сервіс», що сприятиме їх стабільному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності на ринку.

Апробація результатів дослідження здійснена шляхом публікації тез доповіді у матеріалах наукової конференції – «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи.» (обсяг 0.11 у.д.а.).

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 76 сторінок. Робота містить 2 таблиці, 11 рисунків, список використаних джерел з 30 найменування, 3 додатки.

SECTION 1

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL SUBSTANTIATION OF THE STUDY

1.1. The essence, sources and process of formation of the company's capital

Capital is one of the most important categories of economic science, an indispensable element of a market economy, a necessary factor and resource of production, the main object of the capital market. There is no consensus among economists on the definition of such an important category as capital. In particular, Marxist political economy treats capital as a set of certain economic relations characteristic of the system of wage labor, relations concerning the appropriation by the owners of the means of production of the results of the unpaid labor of hired workers. [1] According to Marxist theory, capital becomes a system of production relations only under capitalism, when the overwhelming majority of direct producers are deprived of the means of production and consumer goods, but are legally free, and in order to feed themselves are forced to sell their labor power to the owners of the means of production, who pay them only a part of the power expended in the labor process. [2]

Classical political economy defined capital from the point of view of its material, not its social content, as the totality of the means of production. Neoclassical theory interpreted capital as a thing capable of generating income depending on its subjective valuation (utility). [3] Modern monetarists understand capital as money in the form of credit money. The modern economic theory of capital management is based on such concepts as the process of capital accumulation, the theory of the functioning of capital in the system of factors of production, the theory of capital reversal, the theory of the formation of productivity and return on capital, the concept of the cost of capital, the concept of capital structure and a number of others. [4] The variety of interpretations of the term "capital" is determined mainly by the variety of essential aspects of this economic category. Therefore, in order to

clarify the content of this category, it is necessary to consider the main characteristics that form its essence. The more significant of these characteristics are presented in fig.1.1.

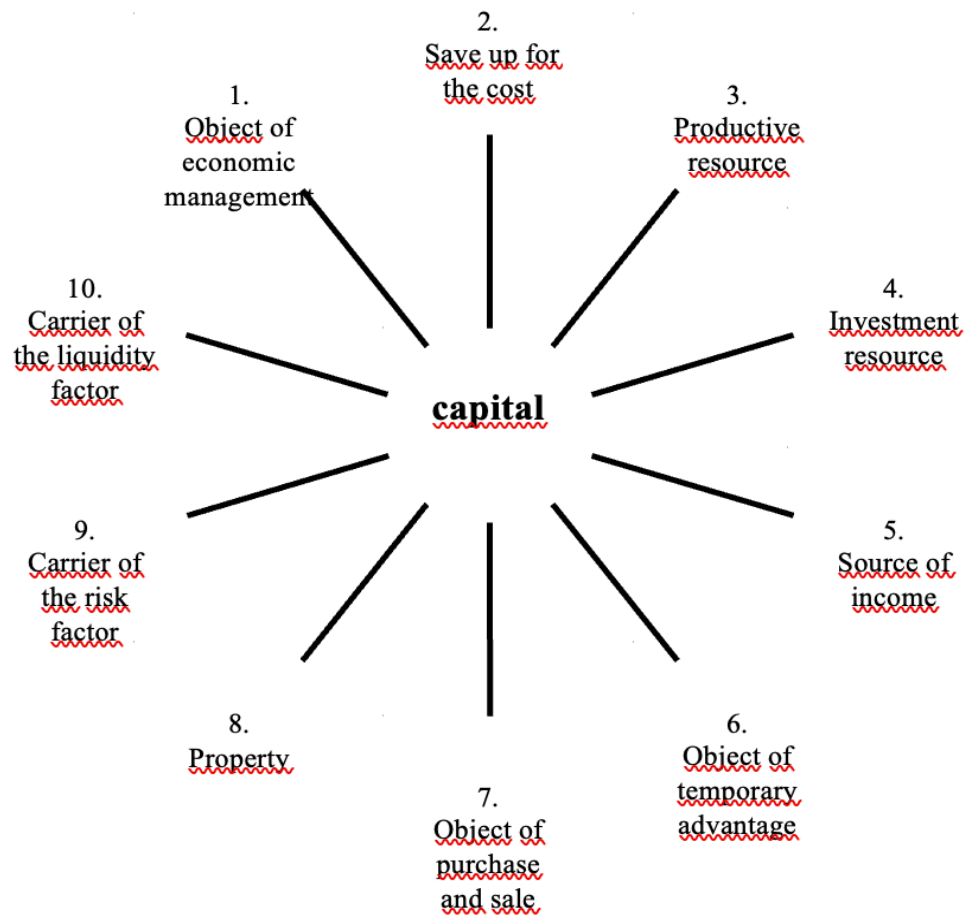

Fig.1.1 – Main essential characteristics of capital as an object of management

Let us consider in more detail each of the characteristics of capital that determine its essence as an object of management. [5]

1. Capital as an object of economic management.

In the works of modern economists, the essence of capital is characterized by many terms - "economic good," "value," "economic worth," "special kind of commodity," "economic resource," "economic benefit," "wealth," and others. Even a superficial review of the terminology used makes it clear that the substantial essence of capital is primarily connected with the economic sphere of its manifestation. In other words, despite the terminological differences, capital is treated by all specialists

as an economic category, meaning that it manifests itself in the sphere of economic relations and economic activity. Accordingly, being the bearer of economic characteristics, capital is an object of economic management both at the macro and micro levels of any economic systems.

2. Capital as accumulated value.

In capital theory, this essential characteristic is recognized as one of the main ones. In this capacity, it is most generally characterized as an early accumulated stock of past labor products, as an accumulated stock of economic goods (property) over a specific period. From this perspective, capital always acts as a discrete quantity, that is, as an economic value accumulated in society (in its economic system) over a specified period.

As an accumulated value, capital is considered in the form of its reserves, formed in all sectors of the economy. In households, it is characterized by accumulated cash, gold, securities, etc. In enterprises and other economic entities, capital as an accumulated value is characterized by the stock of fixed assets, intangible assets, cash, securities, current assets, etc. Within the state (national economy as a whole), capital appears in the form of stocks of finished products of all kinds (means of production, labor objects, etc.), gold, foreign currency reserves, etc.

3. Capital as a productive resource (factor of production).

Capital used in the process of producing goods and services, along with other productive resources, is characterized in economic theory as a "factor of production," which is understood as an economic resource involved in the production process and significantly influencing production outcomes. As a factor of production, capital is characterized by a certain efficiency. The efficiency of capital use or its profitability is determined as the ratio of the amount of profit to the average annual amount of capital.

4. Capital as an investment resource.

By its economic nature, capital is an economic resource intended for investment. All major forms of capital movement in all sectors of the state's economy are associated with its investment, disinvestment, or reinvestment.

The process of using capital as a real investment resource represents "net capital formation." This term refers to the volume of gross capital investment in a given period, reduced by the amount of depreciation. Net capital formation ensures the improvement of the production capabilities of economic entities and increases the production potential of society through the net increase in real capital, through the process of investment.

It should be noted that the process of net capital formation is ensured by using capital as an investment resource only in the real sector of the economy (industry, agriculture, trade). Using capital as an investment resource in the financial sector of the economy (i.e., in the process of financial investments in stocks, bonds) does not create new real capital. Such financial investment is characterized within the economy of the state as "transfer" - the volume of capital investment in financial assets by one economic entity equals the volume of disinvestment by other economic entities without an increase in the amount of real capital.

5. Capital as a source of income.

The ability to generate income is one of the most important characteristics of capital. This income is generated by capital as an economic resource used in the economic process. Wherever capital as an economic resource is directed—into the real economy or the financial sector—it is always potentially capable of generating income for its owner, provided it is used efficiently.

6. Capital as an object of time preference.

The process of capital functioning is always associated with the factor of time. The economic value of present and future goods related to the functioning of capital is not equivalent to its owner. Economic theory asserts that today's good is always valued higher by an individual than future goods. This peculiarity of economic behavior is reflected in economic theory by the term "time preference," the essence of which is that, all other things being equal, the possibility of future consumption is always less valuable compared to present consumption. To overcome this stereotype and encourage the capital owner to forgo its use for current needs, a sufficiently significant reward must be ensured in the future period.

Alternative forms of time preference arise at all stages of capital functioning. Undoubtedly, at each of these stages, the capital owner faces the question of choice related to its use over time. For example, the process of capital accumulation can be considered as a result of time preference with the following alternative: consume all the received income immediately or save a portion of it to ensure future consumption. At the stage of using capital as an investment resource, time preference is associated with the choice of investment forms differentiated over time.

Thus, at whichever stage of capital functioning the time preference alternative arises, it always requires the capital owner to make a decision regarding the ratio of consumer goods in the present and future periods, according to their economic interests.

7. Capital as an object of purchase and sale.

As an object of purchase and sale, capital forms a special kind of market – the capital market, characterized by demand, supply, and price, as well as the subjects of market relations.

The demand for capital generates a desire to acquire it primarily as an investment resource and a factor of production. Accordingly, the subjects of capital demand are entrepreneurs who introduce it into the economic process.

The supply of capital leads to a desire to realize it in the economic process as accumulated value. Unrealized capital generates so-called "opportunity costs," which characterize the amount of missed benefits in alternative uses.

The price of capital is formed under the influence of demand and supply. It reflects the economic interests of capital sellers and buyers in its various forms. The quantitative characteristic of this price is the level of the average annual return on capital.

8. Capital as an object of ownership and disposal.

As an economic object of entrepreneurial activity, capital carries ownership and disposal rights. Capital as an object of ownership can carry all forms of ownership – state, collective, municipal, etc. As a bearer of ownership, capital primarily appears as accumulated value. When the rights of ownership and use of

capital are divided among various subjects in the economic process, the role of capital as an object of ownership is passive.

Capital as an object of disposal can appear in all legally permitted forms and types. As a bearer of disposal rights, capital primarily acts as an investment resource and a factor of production. In the economic process, the role of capital as an object of disposal is active compared to capital as an object of ownership.

Thus, the use of capital in the economic process is not necessarily associated with the presence of an ownership title. This use can occur by persons who are not subjects of ownership rights to it.

As an object of ownership and disposal, capital also forms separate proportions of its use by individual economic entities, reflected in the ratio of own and borrowed capital. This ratio is characterized in the economy by the term "capital structure." It affects many aspects of the efficiency of an enterprise's economic activity and largely determines its market value.

9. Capital as a bearer of risk factor.

Risk is the most important characteristic of capital, associated with all forms of its specific use in the economic process. As a bearer of the risk factor, capital acts as a source of income in the process of its use in entrepreneurial activity. When capital is used as an investment resource or factor of production to generate income, the entrepreneur must always be aware of the risk associated with possible reductions or shortfalls in the expected income and the potential loss of the invested capital. We conclude that the concepts of risk and capital return in the process of its use in entrepreneurial activity are closely interconnected.

The level of risk associated with the use of capital is directly dependent on the level of its expected return. The higher the level of return on capital expected by the entrepreneur, the higher the level of risk, and vice versa. In other words, the relationship between the levels of return and risk in capital use is directly proportional.

10. Capital as an object of purchase and sale.

As an object of purchase and sale, capital forms a special kind of market – the capital market, characterized by demand, supply, and price, as well as the subjects of market relations.

The demand for capital generates a desire to acquire it primarily as an investment resource and a factor of production. Accordingly, the subjects of capital demand are entrepreneurs who introduce it into the economic process.

The supply of capital leads to a desire to realize it in the economic process as accumulated value. Unrealized capital generates so-called "opportunity costs," which characterize the amount of missed benefits in alternative uses.

The price of capital is formed under the influence of demand and supply. It reflects the economic interests of capital sellers and buyers in its various forms. The quantitative characteristic of this price is the level of the average annual return on capital.

11. Capital as an object of ownership and disposal.

As an economic object of entrepreneurial activity, capital carries ownership and disposal rights. Capital as an object of ownership can carry all forms of ownership – state, collective, municipal, etc. As a bearer of ownership, capital primarily appears as accumulated value. When the rights of ownership and use of capital are divided among various subjects in the economic process, the role of capital as an object of ownership is passive.

Capital as an object of disposal can appear in all legally permitted forms and types. As a bearer of disposal rights, capital primarily acts as an investment resource and a factor of production. In the economic process, the role of capital as an object of disposal is active compared to capital as an object of ownership.

Thus, the use of capital in the economic process is not necessarily associated with the presence of an ownership title. This use can occur by persons who are not subjects of ownership rights to it.

As an object of ownership and disposal, capital also forms separate proportions of its use by individual economic entities, reflected in the ratio of own and borrowed capital. This ratio is characterized in the economy by the term "capital structure." It

affects many aspects of the efficiency of an enterprise's economic activity and largely determines its market value.

12. Capital as a bearer of risk factor.

Risk is the most important characteristic of capital, associated with all forms of its specific use in the economic process. As a bearer of the risk factor, capital acts as a source of income in the process of its use in entrepreneurial activity. When capital is used as an investment resource or factor of production to generate income, the entrepreneur must always be aware of the risk associated with possible reductions or shortfalls in the expected income and the potential loss of the invested capital. We conclude that the concepts of risk and capital return in the process of its use in entrepreneurial activity are closely interconnected.

The level of risk associated with the use of capital is directly dependent on the level of its expected return. The higher the level of return on capital expected by the entrepreneur, the higher the level of risk, and vice versa. In other words, the relationship between the levels of return and risk in capital use is directly proportional.

13. Capital as a bearer of the liquidity factor.

Capital used in entrepreneurial activity, in the process of its constant movement, is characterized by inherent liquidity, which is understood as its ability to be realized at its real market value. This characteristic of capital ensures the constant possibility of its reinvestment when undesirable conditions for its use in entrepreneurial activity arise.

Different forms and types of capital have varying degrees of liquidity. These differences are determined by the degree of mobility of capital as an investment resource and factor of production, the functional features of specific types of capital goods, the investment qualities of various financial investment instruments, the level of development of the capital market and the nature of its state regulation, the market conditions of the capital market and its individual segments, and other conditions.

The liquidity of capital is an objective factor that determines the choice of its specific forms and types when forming the necessary level of its profitability in the process of entrepreneurial activity.

Having considered the main characteristics of the economic essence of capital, it can be represented in the most general form as follows:

Capital represents an accumulated stock of economic goods in the form of cash and real capital goods, which are invested by their owners into the economic process as an investment resource and a factor of production with the aim of generating income. Its functioning in the economic system is based on market principles and is associated with the factors of time, risk, and liquidity.

Capital, attracted by an enterprise to carry out its economic activities, is characterized not only by its multifaceted economic essence but also by the variety of forms in which it can appear. Under the general concept of "enterprise capital," various types are understood, which are characterized in modern economics by dozens of terms. Therefore, to ensure effective targeted management of the formation and use of capital, it is first necessary to systematize the terminology associated with this process.

The capital of an enterprise needs to be systematized primarily in three major directions: by sources of attraction, by forms of attraction, by the type of use.

Within each of these directions of capital systematization, separate classification features are distinguished, based on which a classification system for its different types can be built.

Despite the extensive list of considered classification features, it does not reflect the entire diversity of types of capital used by the enterprise, which are involved in scientific terminology and financial management practice. These and some other terms will be more broadly covered in the following sections of this work.

The functioning of an enterprise's capital in the process of its production use is characterized by a process of constant circulation. Each completed capital turnover consists of several stages (fig. 1.2).

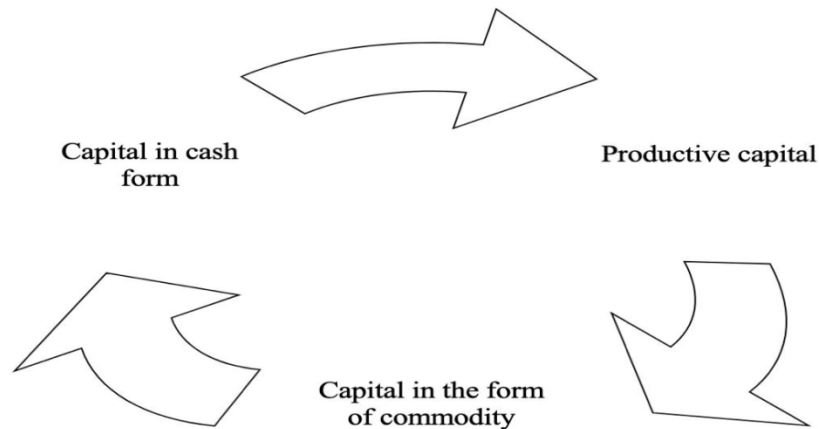

Fig. 1.2 – Nature of the capital movement in the enterprise during its circulation process

As can be seen from the given figure, in the process of circulation, the enterprise's capital goes through three stages.

At the first stage, capital in monetary form is invested in current and non-current assets, thereby transforming into a production form.

At the second stage, production capital in the process of manufacturing products is transformed into commodity form.

At the third stage, commodity capital, as the produced goods and services are sold, is transformed into monetary capital.

The average duration of an enterprise's capital turnover is characterized by the period of its turnover in days (months, years). In addition, this indicator can be expressed by the number of turnovers during the period under consideration.

The considered classification and features of the functioning of the enterprise's capital make it possible to more purposefully and effectively manage its formation and use.

The level of efficiency of an enterprise's economic activity is largely determined by the purposeful formation of its capital. The main goal of forming the enterprise's capital is to meet the needs for acquiring necessary assets and optimizing its structure to ensure conditions for its effective use.

Considering this goal, the process of forming an enterprise's capital is based on the following principles:

1) considering the prospects for the enterprise's economic development.

The process of forming the volume and structure of capital is subordinate to the tasks of ensuring its economic activity not only at the initial stage of the enterprise's operation but also for the near future. Ensuring this perspective of capital formation is achieved by including all calculations related to its formation in the business plan of the new enterprise project;

2) ensuring the correspondence of the volume of attracted capital to the volume of the enterprise's assets being formed.

The total need for an enterprise's capital is based on its need for current and non-current assets. This total capital need required for the formation of a new enterprise includes two groups of future expenses:

- pre-start expenses,
- start-up capital.

Pre-start expenses for the formation of a new enterprise represent relatively small amounts of financial resources needed to develop a business plan and finance related research. These expenses are one-time and, although they require some capital expenditure, they usually occupy a small share of the total capital need.

Start-up capital is intended for the direct formation of the new enterprise's assets to start its economic activity;

3) ensuring the optimal structure of capital from the perspective of its effective functioning.

The conditions for forming high results of the enterprise's activity largely depend on the capital structure that will be used.

The capital structure represents the ratio of own and borrowed financial resources used by the enterprise in its economic activity.

Forming the capital structure is inextricably linked to considering the characteristics of each of its components. [6]

Own capital is characterized by the following main positive features:

1) ease of attraction, as decisions related to increasing own capital are made by the owners and managers of the enterprise without the need to obtain consent from other economic entities;

2) higher ability to generate profit in all areas of activity since its use does not require paying interest in any form;

3) ensuring the financial stability of the enterprise's development, its solvency in the long term, and consequently reducing the risk of bankruptcy.

However, it also has certain disadvantages:

1) limited volume of attraction, and therefore the possibilities of significant expansion of the enterprise's operating and investment activities during periods of favorable market conditions and at certain stages of its life cycle;

2) high cost compared to alternative borrowed sources of capital formation;

3) the inability to utilize the potential increase in the return on equity through borrowed financial resources, as without such borrowing, it is impossible to ensure the enterprise's financial performance ratio exceeds the economic one. [7]

Thus, an enterprise that uses only its own capital has high financial stability but limits its growth rate and does not utilize the financial opportunities to increase profit on invested capital.

Borrowed capital is characterized by the following main positive features:

1) sufficiently broad opportunities for attraction, especially with a high credit rating of the enterprise, the presence of collateral or a guarantor's guarantee;

2) ensuring the growth of the enterprise's financial potential when there is a need for significant expansion of its assets and growth rates of its economic activity;

3) lower cost compared to own capital due to the exclusion of servicing costs from the tax base when paying profit tax;

4) ability to generate an increase in financial profitability (return on equity). [8]

However, it also has certain disadvantages:

1) the use of this capital generates the most dangerous financial risks in the enterprise's economic activity – the risk of reducing financial stability and loss of

solvency. The level of these risks increases in proportion to the share of borrowed capital used;

2) assets formed from borrowed capital generate a lower (all else being equal) profit margin, which is reduced by the amount of interest paid in all its forms;

3) high dependence of the cost of borrowed capital on financial market conditions. In some cases, when the average interest rate on previously obtained loans decreases, long-term lending becomes unprofitable for the enterprise due to the availability of cheaper alternative credit resources;

4) complex attraction procedure, as the provision of borrowed funds depends primarily on the decisions of other economic entities (creditors), and in some cases requires external guarantees or collateral.

Thus, an enterprise that uses borrowed capital has a higher financial potential for development and the possibility of increasing financial profitability, but it becomes less financially stable and more exposed to risk – the threat of bankruptcy.

4) ensuring the minimization of capital formation costs from various sources.

This minimization is carried out in the process of managing the cost of capital;

5) ensuring the highly efficient use of capital in the economic activity process.

The implementation of this principle is ensured by maximizing the return on equity at an acceptable level of financial risk for the enterprise.

Among the mechanisms for managing capital formation, ensuring the optimal capital structure from the perspective of its effective functioning is the most complex. This and other issues will be considered in the following sections of the thesis. [9]

1.2. Legislative regulation of the process of formation, distribution and use of the company's capital

The legislative framework governing the formation, distribution, and use of a company's capital is essential to ensure transparency, fairness, and efficiency in corporate finance. This framework is designed to protect the interests of stakeholders, including shareholders, creditors, and employees, while promoting sustainable

economic growth. This paper explores the key legislative measures that regulate these processes, highlighting their importance and implications for businesses, with a special focus on Ukraine.

The formation of capital refers to the process by which companies raise funds to finance their operations and growth. This can be achieved through equity financing, debt financing, or a combination of both. Legislative measures play a critical role in ensuring that these activities are conducted in a transparent and fair manner.

In many jurisdictions, companies are required to follow stringent regulations when issuing shares to the public or private investors. These regulations are designed to protect investors from fraud and ensure that they receive accurate information about the company's financial health and prospects. For example, the U.S. Securities and Exchange Commission (SEC) mandates that companies provide detailed disclosures in their prospectuses, including financial statements and risk factors. Similarly, the European Union's Prospectus Regulation aims to improve investor protection and enhance the efficiency of the securities market. [11]

In Ukraine, the issuance of shares and other securities is regulated by the National Securities and Stock Market Commission (NSSMC). The Law of Ukraine "On Securities and Stock Market" sets forth requirements for public offerings and provides guidelines for disclosure and reporting to ensure transparency and protect investors. [12]

Debt financing involves borrowing funds from external sources such as banks or issuing bonds. Legislative measures ensure that these activities are conducted transparently and that the rights of creditors are protected. For instance, the Basel III framework sets out international banking regulations to promote stability and transparency in the financial system. It requires banks to maintain adequate capital ratios and manage their risk exposures effectively. Additionally, national laws often require companies to disclose their debt levels and repayment capabilities to potential investors and creditors. [13]

In Ukraine, the Law "On Financial Services and State Regulation of Financial Markets" and the regulations issued by the National Bank of Ukraine (NBU) govern the borrowing activities of companies. These regulations ensure that companies maintain transparency in their debt financing activities and safeguard the interests of creditors. [14] [15]

Hybrid instruments, which combine elements of both debt and equity, are also subject to legislative oversight. These instruments, such as convertible bonds and preference shares, offer flexibility in capital raising but also pose unique risks. Regulatory bodies ensure that companies provide clear and comprehensive information about the terms and conditions of these instruments, helping investors make informed decisions.

The distribution of capital pertains to how a company allocates its earnings among shareholders, reinvestment, and other stakeholders. Legislative measures ensure that these distributions are fair and in accordance with corporate governance principles.

Dividends are a primary means of distributing profits to shareholders. Legislation often governs how and when dividends can be paid to ensure that companies do not distribute more than they can afford. For example, the Companies Act 2006 in the UK stipulates that dividends can only be paid out of distributable profits, protecting the company's financial stability. Similar provisions exist in other jurisdictions to prevent companies from jeopardizing their financial health by paying excessive dividends. [16]

In Ukraine, the Civil Code of Ukraine and the Law "On Joint Stock Companies" regulate the payment of dividends. These laws stipulate that dividends can only be paid from the company's net profit after tax, ensuring that the financial stability of the company is maintained. [17] [18]

Share buybacks involve a company purchasing its own shares from the marketplace, reducing the number of outstanding shares. This practice can influence share prices and provide value to shareholders. Legislative measures ensure that share buybacks are conducted transparently and equitably. For instance, the SEC requires

companies to disclose detailed information about their buyback programs, including the number of shares repurchased and the prices paid. [10]

In Ukraine, share buybacks are regulated by the Law "On Joint Stock Companies," which requires companies to disclose buyback programs and ensures that such transactions are conducted fairly and transparently. [18]

Employee stock options are used to attract and retain talent by giving employees the opportunity to purchase company shares at a predetermined price. Regulations ensure that these options are granted fairly and transparently. The Sarbanes-Oxley Act, for example, imposes strict disclosure requirements on companies issuing stock options to ensure that shareholders are aware of the potential dilution of their equity. [19]

In Ukraine, the use of employee stock options is governed by the Law "On Joint Stock Companies" and the Civil Code of Ukraine, which set out the requirements for granting stock options and ensuring transparency in such transactions. [18] [17]

The use of capital refers to how companies deploy their financial resources to achieve their strategic objectives. Legislative measures ensure that these investments are made prudently and transparently.

Effective corporate governance is crucial for ensuring that capital is used efficiently and in the best interests of shareholders. Legislative frameworks, such as the UK Corporate Governance Code, set out principles for good governance, including board accountability, risk management, and transparency. These regulations help ensure that management acts in the best interests of the company and its shareholders, promoting sustainable growth and value creation.

In Ukraine, corporate governance is regulated by the Law "On Joint Stock Companies" and guidelines issued by the NSSMC, which promote transparency, accountability, and efficient management of corporate resources. [18]

Companies are often required to disclose significant investments and acquisitions to regulatory bodies and shareholders. This transparency helps prevent conflicts of interest and ensures that investments are made prudently. The European

Market Infrastructure Regulation (EMIR), for example, mandates that companies report their derivatives transactions to improve market transparency and reduce systemic risk.

In Ukraine, the Law "On Investment Activity" and regulations by the NSSMC ensure that companies disclose significant investments and follow prudent investment practices. [18]

Effective risk management is essential for protecting a company's capital and ensuring long-term stability. Legislative measures, such as the Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act in the United States, require companies to implement robust risk management frameworks. These regulations aim to mitigate the risks associated with financial activities and protect the interests of stakeholders.

In Ukraine, risk management practices are guided by the NBU and NSSMC regulations, which require companies to implement comprehensive risk management systems and disclose their risk exposures. [18] [19].

Legislative regulation of the process of formation, distribution, and use of a company's capital is crucial for ensuring transparency, fairness, and efficiency in corporate finance. By adhering to these regulations, companies can protect the interests of their stakeholders, promote financial stability, and drive sustainable economic growth. Understanding and complying with these legislative measures is essential for businesses seeking to achieve long-term success and value creation.

1.3 Methodical approaches to assessing the effectiveness of formation, distribution and use of enterprise capital

An important component of a company's capital management mechanism is the systems and methods of its analysis. Capital analysis is the process of studying its condition and the main results of its formation and use within the company to identify reserves for increasing its market value and ensuring effective development.

To address specific capital management tasks, a number of specific systems and methods of analysis are used, allowing for quantitative assessment of the results

of its formation and use in various aspects, both in static and dynamic terms. In financial management theory, depending on the methods used, the following main systems of capital analysis conducted in the company are distinguished: horizontal analysis, vertical analysis, comparative analysis, and ratio analysis. [20].

1. Horizontal financial analysis is based on the study of the dynamics of individual financial indicators over time. In the process of using this analysis system, the growth rates of individual financial statement indicators over several periods are examined, and general trends are identified. In the capital analysis system, the following type of horizontal financial analysis is most commonly applied:

- studying the dynamics of the reporting period's indicators in comparison with the preceding period's indicators;

- studying the dynamics of the reporting period's indicators in comparison with the indicators of the same period of the previous year;

- studying the dynamics of indicators over several previous periods. The goal of this type of analysis is to identify changes in specific indicators that characterize the results of the company's capital formation and use.

2. Vertical financial analysis is based on the decomposition of individual financial statement indicators of the company by structure. In the process of conducting this analysis, the share of individual structural components of aggregated financial indicators is calculated. In the capital analysis system, the following types of vertical analysis are most widely applied:

- structural analysis of capital by ownership title. In this type of analysis, the share of equity and borrowed capital used by the company is determined. The results of this analysis are used in the process of optimizing the company's capital structure and evaluating the effect of financial leverage;

- structural analysis of borrowed capital by the period of attraction. In this type of analysis, the share of borrowed capital attracted by the company on a short-term and long-term basis is determined. The results of this analysis are used to study the company's financial stability and creditworthiness;

- structural analysis of borrowed capital by sources of attraction. In this type of analysis, the share of bank loans, financial leasing, commercial credit, and other sources used by the company is determined. The results of this analysis are used in the process of assessing and forecasting the weighted average cost of capital, optimizing the structure of sources of borrowed financial resources, and in other cases.

3. Comparative financial analysis is based on comparing the values of individual groups of similar indicators with each other. In the process of using this analysis system, the absolute and relative deviations of the compared indicators are calculated. In the capital analysis system, the following types of comparative analysis are most commonly applied:

- comparative analysis of the company's indicators and industry averages. In the process of this analysis, the degree of deviation of the main results of the company's capital formation and use from the industry averages is identified to assess its competitive position on these parameters and identify reserves for further improving the efficiency of financial activities;

- comparative analysis of the company's indicators and those of competitor companies. In the process of this analysis, the weaknesses in the formation and use of the company's capital are identified to develop measures for improving its competitive position in a specific regional market;

- comparative analysis of the indicators of individual structural units and divisions of the company. This analysis is conducted to provide a comparative assessment and find reserves for improving the efficiency of capital formation and use within the company's internal divisions;

- comparative analysis of actual and planned (normative) financial indicators. This analysis forms the basis of controlling the company's capital formation and use. In the process of this analysis, the degree of deviation of actual indicators from planned ones is identified, the reasons for these deviations are determined, and recommendations are made for adjusting specific directions of the company's capital formation and use.

4. Ratio analysis is based on the calculation of the relationships between various absolute indicators of a company's financial activities. In the process of using this system of analysis, various relative indicators are determined, which characterize specific results regarding the formation and use of the company's capital. In the analysis system, the following groups of analytical financial ratios have gained wider application: ratios for assessing the financial stability of the enterprise; ratios for assessing the enterprise's solvency; ratios for assessing capital turnover; ratios for assessing capital profitability; capital efficiency ratios, and others. [21].

The indicators for assessing the financial stability of the enterprise can be divided into two blocks:

1. Capitalization ratios, which characterize the financial condition of the enterprise from the standpoint of the structure of funding sources.

2. Coverage ratios, which characterize financial stability from the standpoint of costs associated with servicing external sources of borrowed funds.

Among the capitalization ratios, the following ratios are distinguished:

Financial autonomy (independence) ratio: This ratio characterizes the share of the company's own funds (equity) in the total amount of funds advanced into its operations. The calculation of the financial stability ratio is carried out using the following formula (1.1):

$$\boxed{\text{Financial Autonomy Ratio} = \frac{\text{Equity}}{\text{Total Funds}}} \quad (1.1)$$

The higher the value of this ratio, the more financially stable, resilient, and independent from external creditors the company is. Therefore, the critical value for the autonomy ratio is 0.5. The inverse of the financial autonomy ratio is the financial dependency ratio. The product of these ratios equals 1. The financial dependency ratio is calculated as follows formula (1.2):

$$\boxed{\text{Financial Dependency Ratio} = \frac{\text{Total Funds}}{\text{Equity}}} \quad (1.2)$$

The critical value for the financial dependency ratio is 2. An increase in this indicator over time means an increase in the proportion of borrowed funds in the company's financing, leading to a loss of financial independence. If the value decreases to one, it indicates that the owners are fully financing their company.

Formula for debt to equity ratio (1.3):

$$\boxed{\text{Debt to Equity Ratio} = \frac{\text{Total Debt}}{\text{Equity}}} \quad (1.3)$$

This ratio provides a general assessment of financial stability. It has a straightforward interpretation: it shows how many units of borrowed funds correspond to each unit of equity. An increase in this indicator over time indicates growing dependence on external investors and creditors, thus reducing financial stability, and vice versa. The optimal value for this ratio is less than 0.5, with a critical value of 1.

Equity maneuverability ratio - this indicator shows what portion of equity is in circulation, i.e., in a form that allows for flexible management of these funds, and what portion is capitalized. The ratio should be high enough to ensure flexibility in using the company's own funds. It is calculated as follows (1.4):

$$\boxed{\text{Equity Maneuverability Ratio} = \frac{\text{Working Capital}}{\text{Equity}}} \quad (1.4)$$

Borrowed capital concentration ratio - this ratio shows the share of borrowed capital in the total amount of funds. It is calculated as follows:

$$\boxed{\text{Borrowed Capital Concentration Ratio} = \frac{\text{Borrowed Capital}}{\text{Total Capital}}} \quad (1.5)$$

The normative value for this ratio should be less than 0.5.

Coverage ratios: These, like capitalization ratios, play an important role in assessing a company's financial stability. The most significant ratios in this group include:

Long-term investment coverage ratio - the logic behind this indicator's calculation is based on the assumption that long-term loans and borrowings are used to finance the acquisition of fixed assets and other capital investments. It is calculated as follows (1.6):

$$\boxed{\text{Long - Term Investment Coverage Ratio} = \frac{\text{Long - Term Loans}}{\text{Assets}}} \quad (1.6)$$

This ratio shows what portion of fixed assets and other non-current assets is financed by external investors. An increase in this ratio over time indicates growing dependence on external investors. However, financing capital investments from long-term sources is a sign of a well-developed company strategy.

Long-term financing structure ratios - when determining these indicators, only long-term sources of funds are considered. This subgroup includes two complementary indicators: the long-term debt ratio and the financial independence ratio of capitalized sources, calculated as follows (1.7) and (1.8):

$$\boxed{\text{Long - Term Debt Ratio} = \frac{\text{Long - Term Debt}}{\text{AsseLong - Term Funds}}} \quad (1.7)$$

$$\boxed{\text{Financial Independence Ratio of Capitalized Sources} = \frac{\text{Equity}}{\text{AsseLong - Term Funds}}} \quad (1.8)$$

The sum of these indicators equals one. An increase in the long-term debt ratio over time is generally seen as a negative trend, indicating greater dependence on external investors in the long-term development perspective. In foreign practice, there are various opinions on the degree of debt involvement. The most common opinion is that the share of equity in the total amount of long-term financing sources should be

quite large, with the lower limit being at 0.6 (60%). At lower levels, the return on equity will not meet recognized optimal values.

Solvency and Liquidity Ratios: These indicators characterize a company's ability to timely settle its current obligations using liquid assets of varying levels. Conducting this assessment requires grouping the company's liquid assets by their liquidity level. The main indicators used in financial analysis to assess solvency and liquidity include:

Absolute Liquidity Ratio - this helps assess the company's ability to cover short-term obligations with the most liquid assets. It is calculated as follows (1.9):

$$\boxed{\text{Absolute Liquidity Ratio} = \frac{\text{Most Liquid Assets}}{\text{Short - Term Liabilities}}} \quad (1.9)$$

This ratio is the most stringent criterion of solvency and liquidity, characterizing the portion of debt that can be repaid soon. Theoretically, a value above 0.2-0.5 is considered sufficient.

Quick Ratio - if the company plans to mobilize current assets in the form of cash and receivables to cover obligations, the quick ratio can be obtained. It is calculated as follows (1.10):

$$\boxed{\text{Quick Ratio} = \frac{\text{Cash and Receivables}}{\text{Current Liabilities}}} \quad (1.10)$$

The theoretically justified range for this ratio is between 0.5 and 1.0.

Current Ratio - this is an important indicator of solvency. It is determined by the ratio of all current assets to current liabilities and characterizes the adequacy of the company's current assets to cover its debts. The current ratio shows how many units of current assets correspond to each monetary unit of current liabilities. It is calculated as follows (1.11):

$$\boxed{\text{Current Ratio} = \frac{\text{Current Assets}}{\text{Current Liabilities}}} \quad (1.11)$$

The critical value for the coverage ratio is 1. If the ratio is less than 1, the company has an illiquid balance sheet.

Accounts receivable to accounts payable ratio - this ratio characterizes the overall balance of the company's accounts receivable and payable. It is calculated as follows (1.12):

$$\boxed{\text{Accounts Receivable to Accounts Payable Ratio} = \frac{\text{Accounts Receivable}}{\text{Accounts Payable}}} \quad (1.13)$$

Asset turnover ratios - these indicators help determine how efficiently a company uses the funds invested in it. The main indicators used to assess the turnover of a company's capital include:

Capital turnover ratio - this ratio is the relationship between the sales volume and the average amount of assets for the period. It shows how many times the capital invested in the company's assets turns over during the period (1.14):

$$\boxed{\text{Capital Turnover Ratio} = \frac{\text{Sales Volume}}{\text{Average Assets}}} \quad (1.14)$$

Equity turnover ratio - this ratio characterizes the speed of equity turnover and is calculated as the relationship between the sales volume and the average equity for the period (1.15):

$$\boxed{\text{Equity Turnover Ratio} = \frac{\text{Sales Volume}}{\text{Average Equity}}} \quad (1.15)$$

Equity turnover shows the efficiency of using assets formed from equity.

Accounts payable turnover ratio - this ratio characterizes the increase or decrease in the commercial credit granted to the company. It is calculated as follows (1.16):

$$\boxed{\text{Accounts Payable Turnover Ratio} = \frac{\text{Sales Volume}}{\text{Average Accounts Payable}}} \quad (1.16)$$

Borrowed capital turnover ratio (1.17):

$$\boxed{\text{Borrowed Payable Turnover Ratio} = \frac{\text{Sales Volume}}{\text{Average Borrowed Capital}}} \quad (1.17)$$

Asset turnover duration - this represents the number of days required for assets to be converted into cash and is the inverse of the turnover ratio multiplied by 365 (1.18):

$$\boxed{\text{Asset Turnover Duration} = \frac{365}{\text{Turnover Ratio}}} \quad (1.18)$$

Other indicators characterizing the duration of specific turnovers are calculated similarly.

Return on total capital - this ratio shows the amount of net profit per unit of assets. It is calculated as follows (1.19):

$$\boxed{\text{Return on Total Capital} = \frac{\text{Net Profit}}{\text{Average Assets}}} \quad (1.19)$$

Return on equity - this ratio shows the amount of profit per unit of equity. It is calculated as follows (1.20):

$$\boxed{\text{Return on Equity} = \frac{\text{Profit Before Tax}}{\text{Average Equity}}} \quad (1.20)$$

Return on borrowed capital - this ratio shows the amount of profit per unit of borrowed capital. It is calculated as follows (1.21):

$$\boxed{\text{Return on Borrowed Capital} = \frac{\text{Profit Before Tax}}{\text{Average Borrowed Capital}}} \quad (1.21)$$

Return on non-current assets - this ratio shows the amount of profit per unit of non-current assets. It is calculated as follows (1.22):

$$\boxed{\text{Return on Non – Current Assets} = \frac{\text{Profit Before Tax}}{\text{Average Non – Current Assets}}} \quad (1.22)$$

Return on current assets - this ratio shows the amount of profit per unit of current assets. It is calculated as follows (1.23):

$$\boxed{\text{Return on Current Assets} = \frac{\text{Profit Before Tax}}{\text{Average Current Assets}}} \quad (1.23)$$

Other types of profitability ratios are also included.

Efficiency indicators: these include asset turnover and asset intensity.

- Asset turnover - this shows the amount of net income the company receives from each unit of funds invested in fixed assets.

- Asset intensity - this characterizes the amount of funds the company spends on forming fixed assets to receive one unit of net income.

The theoretical aspects of capital management efficiency assessment discussed in this section will find practical application in the following sections of the thesis. The efficiency of capital use at the operating PE "Solomiya — Service" will be assessed. For this, the general characteristics of the mentioned economic entity will be examined, its financial condition will be analyzed, and based on the results, the efficiency of capital use at the enterprise will be determined. [22].

Conclusion to section 1

The comprehensive theoretical and methodological review of the formation, distribution, and utilization of company capital has elucidated several critical aspects essential for effective capital management. It is evident that understanding the multifaceted nature of capital, including its various forms and the principles guiding its optimal use, is crucial for enhancing the financial stability and operational efficiency of an enterprise.

The analysis has underscored the importance of a balanced capital structure, integrating both own and borrowed funds to maximize financial leverage while mitigating risks. Effective capital management strategies should aim to enhance the financial autonomy of the enterprise, ensuring a robust framework for navigating economic uncertainties.

Moreover, the legislative framework governing capital formation and utilization plays a pivotal role in maintaining transparency, accountability, and compliance within the corporate sector. Adherence to regulatory standards not only safeguards the interests of stakeholders but also fosters a conducive environment for sustainable growth.

The methodical approaches to capital analysis, including horizontal, vertical, comparative, and ratio analyses, provide valuable insights into the financial health of the enterprise. These analytical tools enable the identification of trends, assessment of financial stability, and evaluation of capital efficiency, thereby informing strategic decision-making processes.

In summary, the theoretical foundations and methodological approaches discussed in this chapter provide a solid basis for assessing and enhancing the capital management practices at Private Enterprise "Solomiya-Service". The insights gained from this analysis will be instrumental in formulating strategies aimed at optimizing capital utilization, improving financial performance, and achieving long-term business objectives.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»

ЗА 2021-2023 РР.

2.1. Загальна характеристика діяльності ПП «Соломія-Сервіс»

ПП «Соломія-Сервіс» є одним з найбільших підприємств у сфері роздрібної торгівлі фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах на території України. Історія компанії починається з 1995 року, коли було засновано підприємство, що спеціалізувалося на постачанні медичних товарів та фармацевтичної продукції. З самого початку свого існування, ПП «Соломія-Сервіс» зосередило свої зусилля на забезпеченні населення високоякісними ліками та медичними виробами.

На сьогоднішній день компанія має велику мережу спеціалізованих магазинів по всій Україні, забезпечуючи широкий асортимент продукції та високий рівень обслуговування клієнтів. Керівник компанії, Матківський Андрій Юрійович, постійно працює над вдосконаленням процесів та розширенням асортименту, щоб відповідати сучасним потребам ринку та забезпечувати найкращі умови для клієнтів. З дня своєї державної реєстрації підприємство набуває права юридичної особи згідно законодавства України, має самостійний баланс, круглу печатку та кутовий штамп із найменуванням підприємства, власний знак для товарів та послуг, а також відкриває поточні, валютні та інші рахунки в банківських установах.

Головним установчим документом ПП «Соломія-Сервіс» є його Статут, яким воно керується на рівні із законодавством України при веденні своєї господарської діяльності.

Метою створення підприємства є здійснення підприємницької діяльності задля отримання прибутку. З цієї метою підприємство веде діяльність за декількома напрямками, основним із яких визначено роздрібну торгівлю фармацевтичними товарами в спеціалізованих магазинах, що згідно із

«Класифікацією видів економічної діяльності» (КВЕД-2010) належить до однойменного класу 47.73 групи 47.7 «Роздрібна торгівля іншими товарами в спеціалізованих магазинах» розділу 47 «Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами» секції G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів».

Водночас, важливим виступає тлумачення поняття «спеціалізованого магазину», що, зважаючи на специфіку окресленого виду діяльності, міститься у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)» № 929 від 30.11.2016 р. (далі – Постанова № 929). Зокрема дане поняття охоплює два типи торгових точок через які відбувається реалізація фармацевтичних препаратів кінцевим споживачам [23]:

- аптека – заклад охорони здоров'я, основним завданням якого є забезпечення населення, закладів охорони здоров'я, підприємств, установ та організацій лікарськими засобами;

- аптечний пункт – структурний підрозділ аптеки, який створюється у лікувально-профілактичних закладах та функціонує разом з аптекою, основним завданням якого є забезпечення населення лікарськими засобами шляхом здійснення роздрібною торгівлі.

Таким чином, ПП «Соломія-Сервіс» є складовою групи компаній, що представляють найбільшу за чисельністю національну аптечну мережу «Подорожник» (яка на даний момент представлена у всіх регіонах України), що об'єднує такі бренди як «Подорожник», «БАМ» та «Ощад Аптека».

Водночас, Статут підприємства містить визначення предмету його діяльності, що фактично представляє собою широко окреслений перелік можливих напрямів ведення бізнесу, серед яких (за винятком згаданого основного) можна виокремити проведення оптової торгівлі фармацевтичними товарами, здійснення іншої діяльності у сфері охорони здоров'я, а також

надання різноманітних посередницьких, консультаційних та маркетингових послуг.

Діяльність підприємства відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні та підтриманні загального добробуту усього суспільства, що насамперед зумовлено приналежністю медикаментів до особливого типу товарів першої необхідності, відсутність або фальсифікація яких може призвести до катастрофічних наслідків. Від так першочергову місію підприємства можна визначити як основоположну засаду стійкого національного зростання і розвитку, що насамперед полягає у вільному доступі усіх соціальних груп населення до лікарських засобів належної якості.

Проте подібне суспільно значиме спрямування бізнесу, пов'язане із значними ризиками, визначає і його специфіку – жорстке законодавче регулювання, що насамперед проявляється у наявності окремого Закону України «Про лікарські засоби» № 123/96-ВР від 04.04.1996 р. (далі – Закон про лікарські засоби), який фактично регулює усі процеси щодо контролю якості та реалізації лікарських засобів на території України.[24]. Окрім того, вагомим також є положення Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII від 02.03.2015 р., згідно із статтею 7 якого передбачено вимогу обов'язкового ліцензування оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами. [25].

Ліцензування здійснюється Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (далі – Держлікслужба) відносно кожної спеціалізованої одиниці, де передбачається ведення господарської діяльності щодо роздрібною торгівлі медикаментами. Ліцензія виступає офіційним посвідченням щодо дотримання ліцензіатом конкретно визначених Постановою № 929 умов безпечного та якісного забезпечення населення лікарськими засобами, що стосуються зокрема наявності відповідної матеріально-технічної бази, а також достатньої кваліфікації фармацевтичного персоналу. [26].

При цьому, в сучасних умовах глобальної цифровізації відбувається спрощення процесу отримання відповідної ліцензії на провадження діяльності.

Зокрема, це втілюється не тільки у можливості електронного подання заяви через офіційний веб-сайт Держлікслужби, а й у фактичному цифровому способі отримання необхідної ліцензії, оскільки офіційне Рішення про видачу ліцензії набуває чинності та оприлюднюється на тому ж веб-сайті, після чого наступного робочого дня вноситься до спеціального ліцензійного реєстру. Такий порядок отримання ліцензій дозволяє сформувати надійну базу даних, що перебуває у вільному доступі, з допомогою якої кінцеві споживачі мають змогу пересвідчитися у законності і правомірності ведення торгівлі конкретним суб'єктом господарювання, а останній має можливість стежити за процесом надання та чинністю отриманого дозвільного документа.

Успішне ведення будь-якого бізнесу розпочинається із ефективно побудованої власної організаційної структури, що насамперед здатна забезпечити чітку координацію й контроль діяльності як окремих підрозділів, так і кожного співробітника компанії. Отже, організаційна структура підприємства представляє собою певний взаємозв'язок виробничих ланок та органів управління, створених для налагодження його безперебійної діяльності, досягнення поставлених цілей та забезпечення постійного розвитку. [27].

Першим кроком формування організаційної структури є поділ підприємства на відповідні підрозділи та департаменти із визначенням їх зон відповідальності та обов'язків. Для ПП «Соломія-Сервіс», враховуючи масштаби та специфіку діяльності самого підприємства, притаманна доволі розгалужена організаційна структура із виокремленням 14 структурних підрозділів, згрупованих за 7-ма напрямками.

При формуванні виробничої структури підприємства основними виступатимуть два напрями (що фактично втілюють у собі окремі функціональні ланки): операційний та комерційний із відповідними структурними підрозділами. Комерційний напрям через відділи постачання, логістики та ціноутворення створений забезпечувати безперебійне надходження товарних запасів у місця продажу, а також розроблення та впровадження гнучкої цінової політики задля реалізації основних цілей

підприємства. Водночас, операційний напрям зосереджений навколо реалізації безпосередньої функції збуту. Цей напрямок представлений спеціалізованими магазинами у вигляді розглянутих раніше понять аптек та аптечних пунктів.

Окрім того, що підприємство може здійснювати оптову торгівлі лікарськими засобами – у його виробничій структурі поряд з аптеками та аптечними пунктами, виділяють аптечні склади (або бази), що представляють собою заклади охорони здоров'я, основними завданнями яких виступає забезпечення лікарськими засобами інших суб'єктів оптової або роздрібною торгівлі, закладів охорони здоров'я та виробників лікарських засобів.

Ще одним важливим виробничим підрозділом у структурі ПП «Соломія-Сервіс» у розрізі операційного напрямку виступає відділ альтернативних продажів. Потреба у його створенні і діяльності зумовлена тим, що поняття роздрібною торгівлі лікарськими засобами передбачає діяльність з продажу готових ліків через аптеку та її структурні підрозділи не тільки безпосередньо громадянам для особистого споживання, а також підприємствам, установам та організаціям без права їх подальшого перепродажу. Таким чином до обов'язків відділу насамперед входить забезпечення збуту медикаментів для кінцевого споживання різноманітним юридичним особам. [28].

Інші структурні підрозділи підприємства виступають як допоміжні, що забезпечують безперебійну роботу основних структурних одиниць, а також сприяють вдосконаленню усіх процесів на підприємстві та слугують надійним джерелом новаторських та інноваційних рішень для забезпечення стабільного зростання та розвитку Товариства.

Модель управління ПП «Соломія-Сервіс» побудована за лінійно-функціональним принципом, що дозволяє поєднати декілька лінійних структурних підрозділів задля професійного розв'язання проблемних питань, розроблення дієвих планів та заходів, що загалом сприяє оперативному прийняттю ефективних управлінських рішень. Проте даній структурі притаманний ряд недоліків, пов'язаних насамперед із складністю врегулювання відношень функціональних (директор напрямку) та лінійних (конкретний

відділ/департамент має закріпленого за ним керівника) керівників, розпорошенням відповідальності, а також дублюванням управлінських функцій. [27].

Водночас, кожна структурна ланка несе відповідальність за свою діяльність безпосередньо перед директором усього підприємства. Попри те, що директор в загальному контролює і врегульовує більшість бізнес-процесів підприємства, до його компетенції не входить вирішення певного ряду питань, які закріплено за зборами Учасників Підприємства. Таким чином найвищою ланкою управління ПП «Соломія-Сервіс» можна визначити саме збори Учасників Підприємства.

Отже, детальне ознайомлення із специфікою роботи та структурою підприємства дало змогу сформувавши необхідне підґрунтя для подальшого аналізу діяльності підприємства за досліджуваною тематикою.

2.2. Аналіз структури та динаміки капіталу ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр.

Важливою складовою аналізу капіталу підприємства є дослідження його пасивів, тобто джерел власних і позикових коштів, вкладених у майно. Співвідношення цих джерел визначає перспективи розвитку підприємства.

При аналізі джерел фінансових ресурсів, їх динаміки та структури слід мати на увазі, що оцінка структури джерел здійснюється як зовнішніми так і внутрішніми користувачами фінансової звітності. Так, зовнішні користувачі оцінюють зміни частки власних коштів підприємства у загальній сумі джерел фінансування, щоб уникнути фінансового ризику при укладанні угод, бо ризик зростає пропорційно до зменшення частки власного капіталу у загальній сумі джерел фінансування. Внутрішній аналіз структури джерел майна пов'язаний з оцінкою альтернативних варіантів фінансування діяльності підприємства. Основними критеріями вибору виступають ступінь ризику, ціна того чи іншого

джерела фінансування, умови залучення позикових коштів, строки сплати боргу, можливі напрямки використання тощо.

Як уже зазначалося, капітал будь якого підприємства може бути представлений двома складовими – власними і позиковими коштами.

Визначення величини власного капіталу має не тільки теоретичне, а й велике практичне значення. На основі показника вартості власного капіталу оцінюється структура капіталу (співвідношення власних і позикових коштів). Зниження частки власного капіталу погіршує кредитоспроможність підприємства. Величина позикових коштів в свою чергу характеризує можливе майбутнє вилучення коштів підприємства, пов'язане з раніше прийнятими зобов'язаннями.

Аналіз джерел формування капіталу починають з оцінки динаміки їх складу та структури.

Оцінка структури капіталу ПП «Соломія-Сервіс» здійснюється за даними балансу за 2021-2023 роки. Використовуючи такі види аналізу, як горизонтальний, вертикальний та порівняльний аналіз, визначаються зміни у його складі та структурі, надається оцінка цих змін.

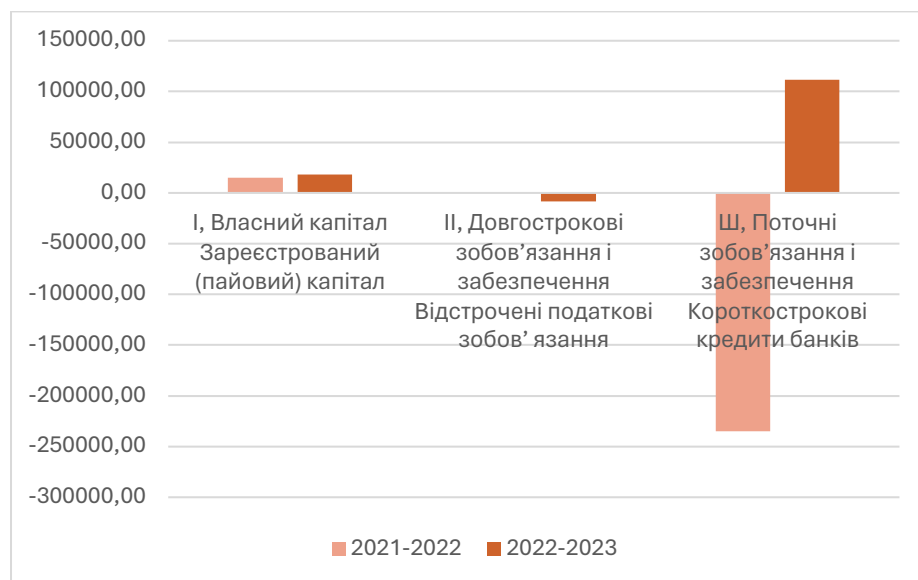

Рис.2.1 – Абсолютне відхилення пасивів ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., грн

На рис. 2.1 представлено аналіз абсолютного відхилення пасивів за окремими розділами протягом трирічного періоду. Цей графік дозволяє чітко побачити динаміку змін у пасивах та визначити ключові фактори, що впливають на їх коливання.

У власному капіталі спостерігається збільшення на 2663 грн, з 15177,00 грн у 2021-2022 роках до 17840,00 грн у 2022-2023 роках. Це може бути результатом збільшення нерозподіленого прибутку компанії або додаткових внесків власників. Зростання власного капіталу зазвичай вказує на позитивний фінансовий результат діяльності компанії, що може бути пов'язано зі збільшенням доходів, зменшенням витрат або іншими сприятливими фінансовими умовами.

У категорії довгострокових зобов'язань і забезпечень відбулися значні зміни. Якщо у 2021-2022 роках ця категорія становила 0,00 грн, то у 2022-2023 роках з'явилися нові зобов'язання на суму -8652,00 грн. Це свідчить про те, що компанія взяла нові довгострокові кредити або позики для фінансування своєї діяльності. Виникнення довгострокових зобов'язань може бути пов'язане з необхідністю фінансування довгострокових проектів, розширенням бізнесу або інвестиціями у нові активи.

Найбільші зміни спостерігаються у поточних зобов'язаннях і забезпеченнях. У 2021-2022 роках їх величина зменшилася на -234798,00 грн, тоді як у 2022-2023 роках вони зросли на 111527,00 грн. Зменшення поточних зобов'язань у 2021-2022 роках могло бути викликане погашенням кредиторської заборгованості або короткострокових позик, а зростання у 2022-2023 роках – новими залученнями короткострокових позик або збільшенням кредиторської заборгованості. Такі коливання можуть бути наслідком сезонних змін у операційній діяльності компанії, необхідністю фінансування оборотного капіталу або іншими короткостроковими фінансовими потребами.

Зміни у питомій вазі пасивів ПП «Соломія-Сервіс» за періоди 2021-2023 роки можна побачити на рис.2.2, які свідчать про певні фінансові тенденції та можливі стратегії управління компанією.

У 2021 році частка власного капіталу становила 2%, у 2022 році зросла до 3%, а у 2023 році досягла 5%. Це поступове збільшення вказує на зміцнення фінансової основи компанії за рахунок збільшення власних коштів, що може бути результатом зростання прибутку або додаткових вкладень від власників. Така тенденція є позитивною, оскільки зменшує залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Рис. 2.2 – Структура пасивів ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., %

Довгострокові зобов'язання і забезпечення у 2021 та 2022 роках мали стабільну частку у 1%, однак у 2023 році їх частка зменшилася до 0%. Це може свідчити про погашення довгострокових боргів або їх рефінансування у короткострокові зобов'язання. Зменшення питомої ваги довгострокових зобов'язань може вказувати на намагання компанії зменшити свою довгострокову кредитну залежність.

Поточні зобов'язання і забезпечення залишалися домінуючою часткою у структурі пасивів, хоча їх питома вага поступово зменшувалася з 97% у 2021 році до 96% у 2022 році та 95% у 2023 році. Незважаючи на те, що поточні зобов'язання залишаються основним джерелом фінансування активів компанії, їх зменшення може свідчити про спроби компанії зменшити залежність від

короткострокових зобов'язань та оптимізувати структуру фінансування. Це може бути результатом погашення короткострокових боргів або зменшення кредиторської заборгованості.

Таким чином, зміни у структурі пасивів ПП «Соломія-Сервіс» вказують на позитивні зрушення у фінансовій стратегії компанії, спрямовані на зміцнення власного капіталу та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування, як довгострокових, так і короткострокових зобов'язань.

Позиковий капітал є важливою складовою фінансової структури підприємства, оскільки він включає всі зобов'язання, які підприємство зобов'язане погасити. Позиковий капітал складається з довгострокової та короткострокової заборгованості, яку підприємства використовують для фінансування своєї діяльності. Для оцінки позичкового капіталу ми розглянемо три ключові показники: коефіцієнт загальної заборгованості, коефіцієнт довгострокової заборгованості та коефіцієнт поточної заборгованості, які зображені на рис 2.3.

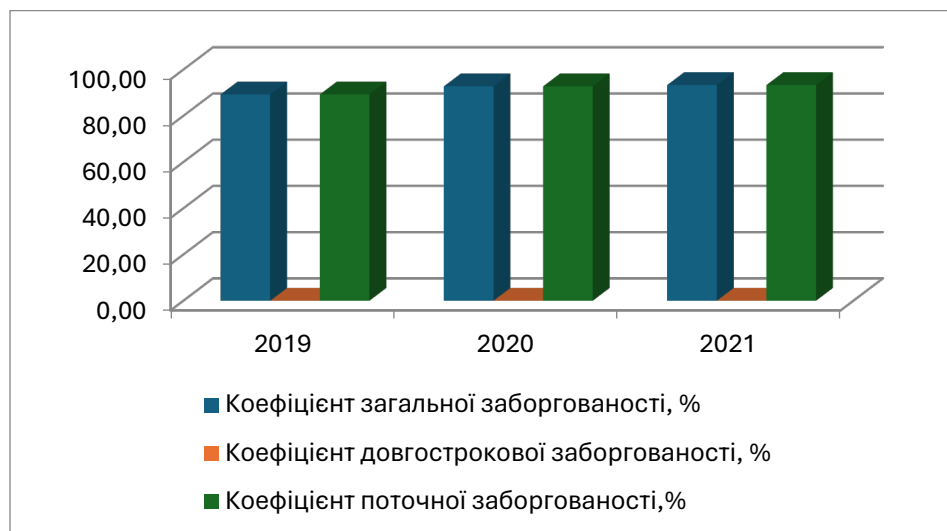

Рис 2.3 – Динаміка коефіцієнтів загальної, довгострокової та поточної заборгованості ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., %

Коефіцієнт загальної заборгованості показує співвідношення загальної суми зобов'язань до загальної суми активів. Він дає уявлення про те, яка частка активів фінансується за рахунок позикових коштів. У 2021 році цей показник

становив 93,32%, у 2022 році знизився до 92,04%, а в 2023 році - до 88,06%. Абсолютне відхилення між 2021 і 2022 роками становило -1,28%, а між 2022 і 2023 роками - -3,97%. Відносне відхилення було незначним: -0,01 у періоді 2021-2022 років та -0,04 у періоді 2022-2023 років. Це свідчить про поступове зменшення загальної заборгованості компанії, що може бути результатом погашення частини зобов'язань.

Коефіцієнт довгострокової заборгованості відображає частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі активів. Протягом усього аналізованого періоду цей показник залишався на рівні 0,00%, що вказує на відсутність довгострокових боргових зобов'язань у компанії.

Коефіцієнт поточної заборгованості показує співвідношення короткострокових зобов'язань до загальної суми активів. Він також знизився з 93,32% у 2021 році до 92,04% у 2022 році, а у 2023 році - до 88,06%. Абсолютне відхилення становило -1,28% у періоді 2021-2022 років та -3,97% у періоді 2022-2023 років, а відносне відхилення було -0,01 та -0,04 відповідно. Це свідчить про зменшення короткострокових зобов'язань, що позитивно впливає на ліквідність підприємства.

Таким чином, аналіз цих трьох показників дозволяє оцінити загальну структуру позичкового капіталу компанії, а також тенденції у зміні її фінансового стану за останні роки.

Будь який аналіз діяльності підприємства неможливий без оцінки його фінансового стану. Першою групою показників, які слід розглянути є показники фінансової стійкості, оскільки вони дають глибше розуміння фінансової стабільності та здатності підприємства генерувати прибуток. Ці показники відображають, які саме ресурси підприємство використовує для фінансування своєї діяльності власні чи залучені.

На рис. 2.4 наведено показники фінансової стійкості, вони показуючи наскільки фінансово стійке підприємство (залежність його від кредиторів).

Коефіцієнт автономії зріс з 0,02 у 2021 році до 0,03 у 2022 році і до 0,05 у 2023 році. Абсолютне відхилення становило 0,02 у періоді 2021-2022 років та

0,02 у періоді 2022-2023 років. Це свідчить про збільшення частки власного капіталу в загальній структурі капіталу підприємства, що вказує на покращення фінансової незалежності.

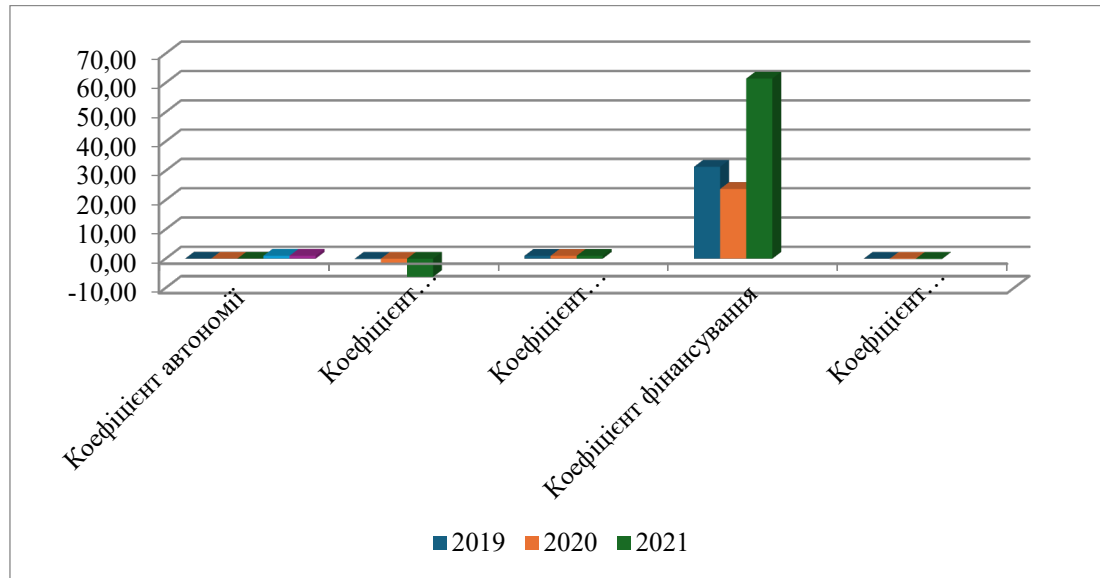

Рис. 2.4 – Показники фінансової стійкості ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., ч. од.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу зріс з -6,21 у 2021 році до -3,68 у 2022 році та до -3,20 у 2023 році. Абсолютне відхилення становило 2,53 у періоді 2021-2022 років та 0,48 у періоді 2022-2023 років. Це свідчить про покращення здатності підприємства маневрувати власним капіталом, зменшуючи його негативне значення.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу знизився з 0,98 у 2021 році до 0,97 у 2022 році та до 0,95 у 2023 році. Абсолютне відхилення становило -0,02 у кожному з періодів. Це свідчить про зменшення залежності підприємства від залученого капіталу.

Коефіцієнт фінансування значно знизився з 61,48 у 2021 році до 29,94 у 2022 році і до 19,60 у 2023 році. Абсолютне відхилення становило -31,54 у періоді 2021-2022 років та -10,34 у періоді 2022-2023 років. Це свідчить про значне зменшення обсягу фінансування підприємства залученими коштами, що може вказувати на покращення структури капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами знизився з 0,11 у 2021 році до -0,14 у 2022 році і до -0,20 у 2023 році. Абсолютне відхилення становило -0,03 у періоді 2021-2022 років та -0,05 у періоді 2022-2023 років. Це свідчить про зменшення здатності підприємства забезпечувати свою діяльність власними оборотними засобами.

Чистий оборотний капітал знизився з -77657,0 тис. грн у 2021 році до -101955,0 тис. грн у 2022 році і до -152185,0 тис. грн у 2023 році. Абсолютне відхилення становило -24298,0 тис. грн у періоді 2021-2022 років та -50230,0 тис. грн у періоді 2022-2023 років. Це свідчить про збільшення дефіциту оборотних коштів, що може негативно вплинути на ліквідність підприємства.

Аналіз цих показників дозволяє оцінити використання капіталу підприємством та його фінансову стабільність. Позитивні зміни у деяких показниках свідчать про покращення фінансового стану, тоді як негативні зміни вказують на потенційні проблеми, які потребують уваги.

Наступною групою показників є показники ліквідності. Ліквідність відображає здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання за рахунок наявних активів, що дозволяє отримати більш комплексне уявлення про його фінансовий стан.

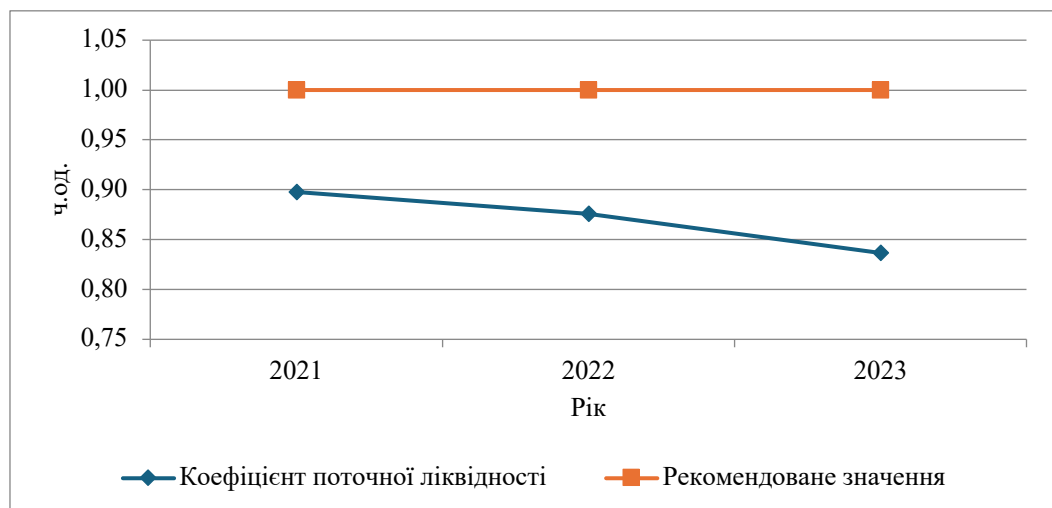

Рис. 2.5 – Коефіцієнт поточної ліквідності ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., ч. од.

Коефіцієнт поточної ліквідності (рис.2.5) показує здатність підприємства покрити свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. У 2021 році цей показник становив 0,90, у 2022 році знизився до 0,88, а у 2023 році до 0,84. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило -0,02, а у періоді 2022-2023 років -0,04. Це свідчить про поступове зниження здатності підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів, що може вказувати на погіршення фінансової стабільності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (рис.2.6) показує здатність підприємства покрити свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, виключаючи запаси. У 2021 році цей показник становив 0,53, у 2022 році знизився до 0,52, але у 2023 році зріс до 0,59. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило -0,01, а у періоді 2022-2023 років 0,07. Зростання у 2023 році може вказувати на покращення здатності підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

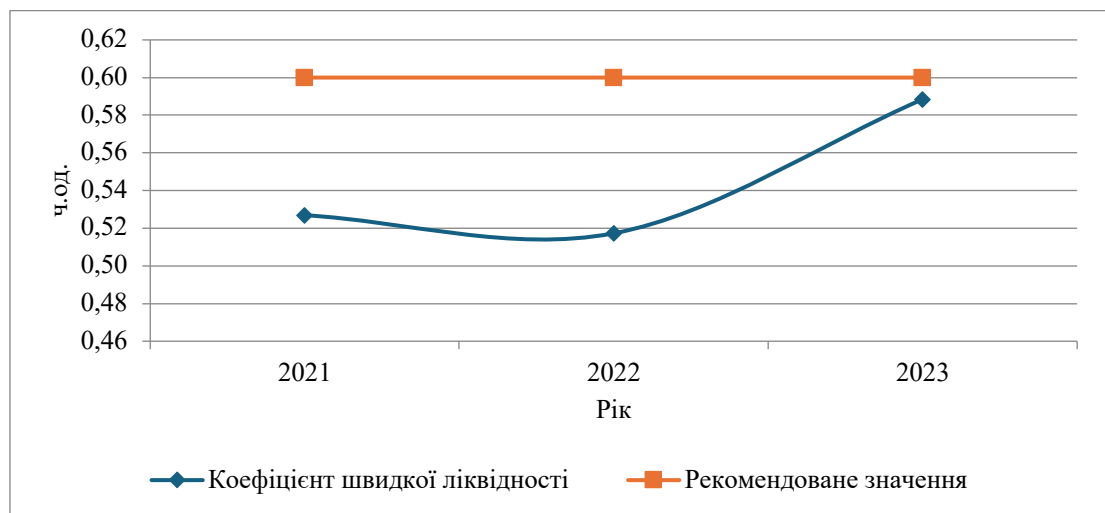

Рис. 2.6 – Коефіцієнт швидкої ліквідності ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., ч. од.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (рис.2.7) показує здатність підприємства негайно покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. У 2021 році цей показник становив 0,02, а у

2022 році зріс до 0,05 і залишився на цьому рівні у 2023 році. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило 0,03, а у періоді 2022-2023 років 0,00. Це вказує на покращення здатності підприємства негайно покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, хоча значення все ще нижче рекомендованого рівня 0,2.

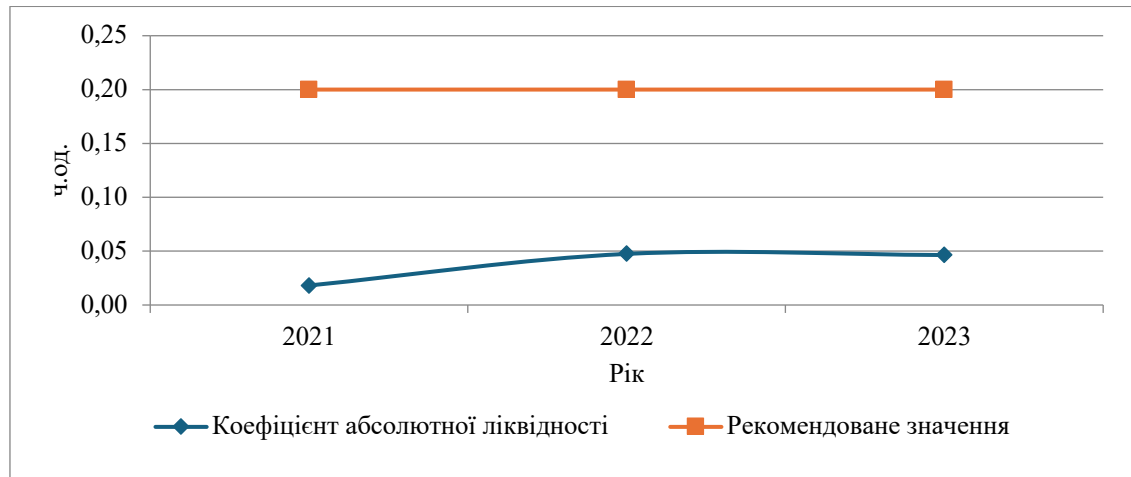

Рис. 2.7 – Коефіцієнт абсолютної ліквідності ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., ч. од.

Аналіз показників ліквідності показує, що підприємство має певні труднощі з покриттям короткострокових зобов'язань, оскільки значення коефіцієнтів поточної та швидкої ліквідності нижчі за рекомендовані. Проте зростання коефіцієнта швидкої та абсолютної ліквідності вказує на позитивні тенденції у фінансовій стабільності підприємства. Включення аналізу ліквідності до показників ефективності використання капіталу дозволяє більш комплексно оцінити фінансовий стан ПП «Соломія-Сервіс» і приймати обґрунтовані управлінські рішення для покращення фінансової стабільності.

Динаміку коефіцієнтів ліквідності можемо побачити на рис. 2.8.

Протягом 2021-2023 років ПП «Соломія-Сервіс» демонструє стабільний рівень поточної та швидкої ліквідності, що свідчить про достатню здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання. Однак, коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається на низькому рівні, що вказує на обмежену кількість грошових коштів та їх еквівалентів для миттєвого покриття

зобов'язань. Це може представляти певні фінансові ризики, які потребують уваги.

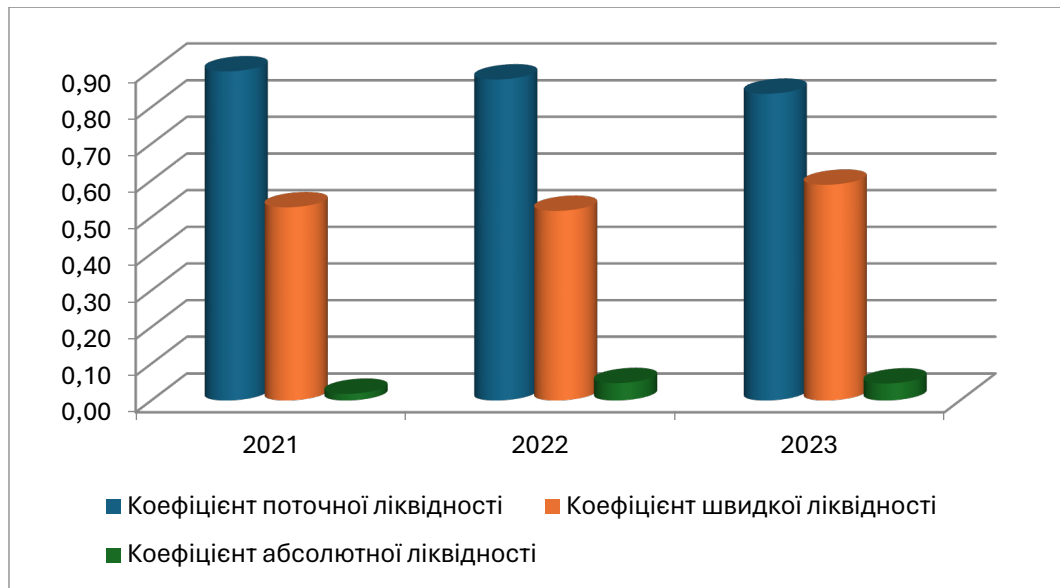

Рис. 2.8 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., ч. од.

Загалом, фінансовий стан підприємства є стабільним, але потребує покращення у сфері миттєвої ліквідності.

2.3. Аналіз показників ефективності використання капіталу ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр.

Аналіз показників ефективності використання капіталу допомагають зрозуміти, чи раціонально компанія використовує свій капітал, чи має достатню рентабельність, а також як швидко обертаються її активи. Вони також дозволяють виявити проблемні аспекти у фінансовій структурі компанії, що потребують уваги та коригування.

Метою цього аналізу є не тільки оцінка поточного фінансового стану підприємства, але й визначення напрямків для підвищення ефективності управління капіталом у майбутньому. Він забезпечує базу для порівняння з

іншими компаніями в галузі, встановлення фінансових цілей та розробки стратегій, спрямованих на покращення фінансових результатів.

Рентабельність діяльності підприємства показує, наскільки прибутковою є загальна діяльність компанії. У 2021 році цей показник становив 0,46, у 2022 році зріс до 0,52, а у 2023 році знизився до 0,24. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило 0,06, а у періоді 2022-2023 років -0,28. Зростання у 2022 році може бути пов'язане з ефективнішим управлінням витратами або збільшенням доходів, тоді як зниження у 2023 році може вказувати на зменшення прибутковості, можливе через зростання витрат або зниження доходів.

Рентабельність активів відображає, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для генерування прибутку. У 2021 році цей показник становив 1,60, у 2022 році зріс до 1,98, але у 2023 році знизився до 1,11. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило 0,38, а у періоді 2022-2023 років -0,87. Зростання у 2022 році може свідчити про ефективніше використання активів, тоді як зниження у 2023 році може вказувати на проблеми у використанні активів.

Рентабельність власного капіталу показує, наскільки ефективно компанія використовує власний капітал для генерування прибутку. У 2021 році цей показник становив 100,00, у 2022 році знизився до 61,32, а у 2023 році до 22,84. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило -38,68, а у періоді 2022-2023 років -38,48. Зниження цього показника може бути пов'язане зі зменшенням чистого прибутку або зростанням власного капіталу без пропорційного збільшення прибутку.

Рентабельність реалізованої продукції показує прибутковість продажу продукції. У 2021 році цей показник становив 0,53, у 2022 році зріс до 0,61, а у 2023 році знизився до 0,29. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило 0,08, а у періоді 2022-2023 років -0,32. Зростання у 2022 році може вказувати на підвищення ефективності продажів або зниження собівартості

продукції, тоді як зниження у 2023 році може бути наслідком зростання витрат або зниження цін на продукцію.

Рентабельність операційної діяльності підприємства показує прибутковість основної діяльності компанії. У 2021 році цей показник становив 0,47, у 2022 році зріс до 0,52, а у 2023 році знизився до 0,24. Абсолютне відхилення у періоді 2021-2022 років становило 0,06, а у періоді 2022-2023 років -0,28. Зростання у 2022 році може свідчити про покращення операційної ефективності, тоді як зниження у 2023 році може вказувати на збільшення операційних витрат або зниження доходів від основної діяльності.

Загалом, аналіз показує (рис.2.9), що у 2022 році спостерігалось покращення більшості показників, що може бути пов'язано з ефективнішим управлінням ресурсами або збільшенням доходів. Проте у 2023 році всі показники зазнали зниження, що може свідчити про зростання витрат, зниження доходів або інші фінансові труднощі, які потребують подальшого дослідження та коригування стратегії управління підприємством.

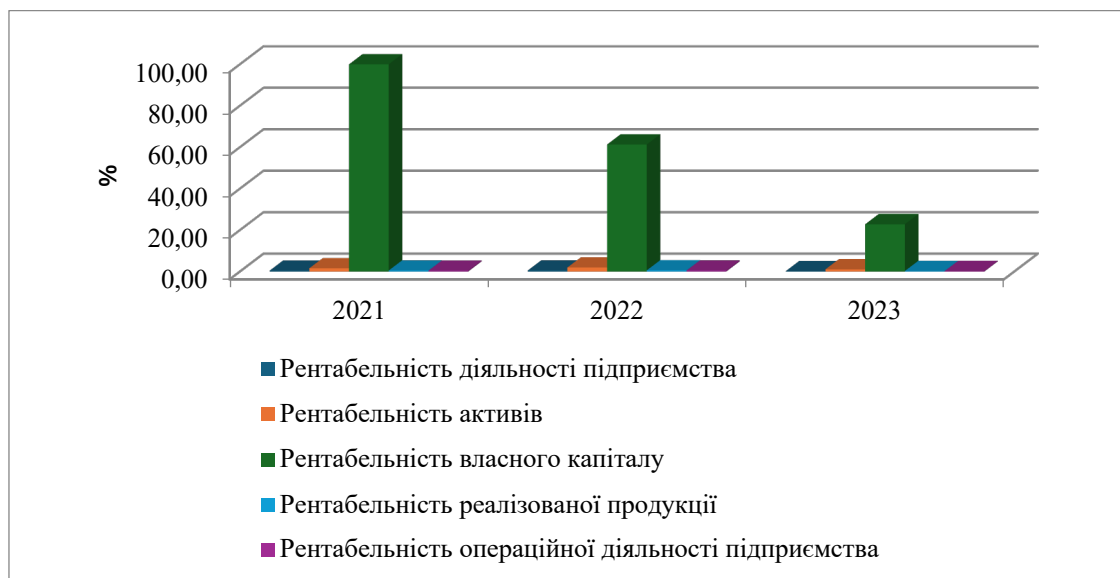

Рис. 2.9 – Динаміка показників рентабельності ПП «Соломія-Сервіс» за 2021-2023 рр., %

Протягом 2021-2023 років ПП «Соломія-Сервіс» демонструє значні коливання у рентабельності власного капіталу, яка була найвищою у 2021 році

та поступово знижувалась у 2022 і 2023 роках. Інші показники рентабельності, такі як рентабельність діяльності підприємства, активів, реалізованої продукції та операційної діяльності, залишались на стабільно низькому рівні протягом усього аналізованого періоду. Це може свідчити про необхідність підвищення ефективності використання ресурсів та покращення фінансових показників підприємства.

Висновок до розділу 2

У цьому розділі представлено детальний аналіз результатів діяльності ПП «Соломія-Сервіс» за період 2021-2023 років. Основною метою було оцінити фінансовий стан компанії, визначити ключові тенденції та зробити висновки щодо ефективності управління капіталом.

Аналіз показав, що компанія продемонструвала певні позитивні зміни у своїй фінансовій стратегії. Зокрема, збільшення власного капіталу з 2% у 2021 році до 5% у 2023 році свідчить про зміцнення фінансової бази компанії та зменшення залежності від зовнішнього фінансування. Така позитивна тенденція може бути результатом збільшення прибутку або додаткових інвестицій з боку власників.

Однак зниження коефіцієнта довгострокового боргу до 0% у 2023 році та зменшення короткострокового боргу свідчить про те, що компанія намагається зменшити свою залежність від кредитів. Така стратегія є логічною та раціональною, особливо в умовах нестабільного економічного середовища.

При аналізі коефіцієнта ліквідності видно, що компанія має труднощі з виконанням своїх короткострокових зобов'язань. Коефіцієнт поточної ліквідності зменшився з 0,90 у 2021 році до 0,84 у 2023 році, що може свідчити про погіршення здатності компанії покривати свої короткострокові зобов'язання оборотними активами. Однак покращення показників поточної та абсолютної ліквідності свідчить про позитивну тенденцію у фінансовій стійкості компанії.

Аналіз показників ефективності використання капіталу показує, що більшість показників покращилися у 2022 році, що можна пояснити більш ефективним управлінням ресурсами та збільшенням доходів. Однак у 2023 році всі показники знизилися. Це може свідчити про зростання витрат, зменшення доходів або інші фінансові проблеми. Це вказує на необхідність коригування управлінських стратегій для покращення фінансових показників у майбутньому.

Загалом, аналіз показує, що ПП «Соломія-Сервіс» продовжує розвиватися та впроваджувати реформи для зміцнення своєї фінансової стійкості. Однак є кілька питань, які потребують уваги та відповідних заходів для забезпечення сталого розвитку компанії в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПП «СОЛОМІЯ-СЕРВІС»

3.1. Фактори впливу на ефективність формування та використання капіталу підприємства

На сучасному етапі економічного розвитку України перед підприємствами постала проблема оптимізації структури капіталу та забезпечення належного рівня фінансової безпеки, саме тому процес урахування сукупності внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на вибір джерел фінансування набуває значної актуальності. Розуміння та управління цими факторами дозволяють підприємству приймати обґрунтовані рішення, оптимізувати витрати, залучати фінансування та ефективно використовувати наявні ресурси. Зовнішні фактори включають економічні, політичні та соціальні аспекти, тоді як внутрішні фактори охоплюють фінансову структуру, управлінську компетентність, організаційну структуру та технологічний рівень підприємства.

Внутрішні фактори формування структури капіталу підприємства відображають його внутрішні особливості та характеристики, які впливають на фінансову стабільність та ефективність управління. Вони включають ступінь оподаткування прибутку, що визначає, яку частину прибутку підприємство зобов'язане сплачувати у вигляді податків. Високий рівень оподаткування може зменшити обсяг чистого прибутку, що впливає на обсяг власного капіталу, який залишається у розпорядженні підприємства для інвестування у свою діяльність та розвиток. Розмір витрат банкрутства стосується витрат, які підприємство несе у випадку банкрутства, таких як юридичні витрати, витрати на ліквідацію активів, виплати кредиторам тощо. Високі витрати на банкрутство можуть збільшити ризик для інвесторів та вплинути на рішення щодо структури капіталу, зокрема на співвідношення власних та залучених коштів. Частка

основних засобів в активах показує, яка частина активів підприємства представлена у вигляді основних засобів, таких як будівлі, машини, обладнання. Висока частка основних засобів може свідчити про стабільність підприємства, але також може обмежувати його фінансову гнучкість. Рентабельність активів визначає ефективність використання активів підприємства для генерування прибутку. Висока рентабельність свідчить про ефективне управління ресурсами і може підвищити довіру інвесторів та кредиторів, впливаючи на структуру капіталу. Поточна ліквідність активів відображає здатність підприємства швидко перетворювати активи в грошові кошти для покриття своїх зобов'язань. Висока ліквідність зменшує фінансовий ризик і може дозволити підприємству залучати більше боргових коштів. Фінансова гнучкість визначає здатність підприємства реагувати на фінансові труднощі або можливості. Висока фінансова гнучкість дозволяє підприємству легше адаптуватися до змін ринкових умов, що впливає на вибір між власним і залученим капіталом. Масштаб діяльності підприємства визначає розмір підприємства та обсяг його операцій. Великі підприємства зазвичай мають більший доступ до різних джерел фінансування, що впливає на структуру капіталу. Ступінь контролю управління організацією власником характеризує, наскільки власники контролюють оперативне управління підприємством. Високий рівень контролю з боку власників може вплинути на рішення щодо збереження більшої частини власного капіталу для забезпечення стабільності та незалежності підприємства.

Зовнішні фактори формування структури капіталу підприємства відображають вплив середовища, в якому функціонує підприємство, на його фінансову діяльність та стратегії. Вони включають грошово-кредитну політику Національного банку України, яка визначає умови надання кредитів, рівень процентних ставок та інші фінансові регуляції, що впливають на вартість залучення капіталу для підприємства. Кон'юнктура фінансового ринку відображає стан ринку капіталу, включаючи доступність кредитів та інвестицій, рівень процентних ставок та настрої інвесторів, що впливає на можливості

підприємства залучати фінансові ресурси. Стійкість національної валюти впливає на вартість зовнішніх боргів та інвестицій, при цьому нестабільність валюти може збільшити фінансові ризики для підприємства та вплинути на структуру його капіталу. Розвиток страхового ринку забезпечує підприємства можливістю страхувати свої ризики, що може знизити фінансові ризики та вплинути на вибір структури капіталу. Галузеві особливості діяльності підприємства включають специфічні умови та вимоги конкретної галузі, що можуть впливати на фінансові потреби та структуру капіталу підприємства. Платоспроможний попит визначає рівень попиту на продукцію або послуги підприємства, що впливає на його доходи та стабільність фінансових потоків. Кон'юнктура товарного ринку відображає стан ринку, на якому діє підприємство, включаючи рівень конкуренції, попит на продукцію та інші фактори, що впливають на фінансові результати підприємства. Податкова та інвестиційна політика держави визначає умови оподаткування та стимулювання інвестицій, що впливають на фінансові рішення підприємства. Рівень інфляції впливає на вартість залученого капіталу та реальну вартість власних ресурсів підприємства, що відображається на його фінансовій стійкості. Загальний політичний клімат у державі впливає на економічну стабільність та передбачуваність, що, у свою чергу, впливає на рішення підприємства щодо структури капіталу. Ступінь розвитку міжнародного співробітництва визначає можливості підприємства залучати іноземні інвестиції та виходити на нові ринки. Напрямки розвитку політичної системи впливають на економічну стабільність, регуляторну середу та інвестиційний клімат у країні. Ефективність законів і підзаконних актів у галузі оподаткування підприємств визначає прозорість та передбачуваність податкових зобов'язань, що впливає на фінансові рішення підприємства. Вплив нормативно-правових актів на підприємницьку діяльність включає регуляції, які впливають на операційну діяльність, інвестиції та фінансові зобов'язання підприємства. Нормативно-законодавче регулювання фінансово-кредитного сектору економіки визначає

умови доступу до фінансових ресурсів, що впливає на вибір джерел фінансування підприємства. [29] [30].

Розуміння взаємодії між внутрішніми і зовнішніми факторами дозволяє підприємствам розробляти стратегії, які забезпечують не лише фінансову стійкість, але й конкурентоспроможність на ринку. Комплексний підхід до аналізу і управління цими факторами сприяє оптимізації витрат, залученню інвестицій та ефективному використанню капіталу, що є основою для сталого розвитку підприємства.

3.2. Порівняльна характеристика методів оптимізації капіталу підприємства на основі оцінки та прогнозування ризиків

Термін "оптимізація структури капіталу" визначається як процес досягнення оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом, яке дозволяє підприємству максимізувати прибуток і рентабельність. Оптимізація структури капіталу полягає у визначенні такої пропорції між власними (акціонерний капітал, нерозподілений прибуток) і позиковими (банківські кредити, облігації) ресурсами, яка забезпечує найвищу ефективність використання фінансових ресурсів та мінімізацію вартості капіталу.

Це досягається шляхом аналізу різних варіантів фінансування та їх впливу на фінансові показники підприємства. Власний капітал, з одного боку, не створює зобов'язань щодо виплати відсотків, що знижує фінансовий ризик, але може бути дорожчим через вимоги інвесторів до прибутковості. Позиковий капітал, з іншого боку, часто є дешевшим джерелом фінансування через податкові вигоди (виплати відсотків зменшують оподаткований прибуток), але збільшує фінансовий ризик через необхідність регулярних платежів по боргу.

Існує декілька методів, які підприємства можуть використовувати для оптимізації своєї структури капіталу. Ці методи допомагають визначити найкраще співвідношення між власним і позиковим капіталом для досягнення

максимального прибутку та рентабельності, а також зниження фінансових ризиків.

Метод аналізу тимчасових трендів використовує історичні дані для виявлення тенденцій і прогнозування майбутніх фінансових показників. Цей метод дозволяє виявити закономірності в змінах структури капіталу та оцінити їх вплив на фінансовий стан підприємства. Однією з головних переваг методу є його здатність враховувати історичні дані та закономірності, що допомагає виявити довгострокові тренди та цикли. Однак, метод має і свої недоліки: він не враховує раптові зміни в зовнішньому середовищі і вимагає великих обсягів історичних даних для точних прогнозів.

Метод фінансового важеля (левередж) використовує позикові кошти для збільшення потенційної рентабельності власного капіталу. Цей метод полягає у використанні боргових зобов'язань для фінансування інвестицій з високою очікуваною прибутковістю. Переваги цього методу включають збільшення рентабельності власного капіталу та доступ до додаткових фінансових ресурсів. Проте існують і недоліки: підвищення фінансових ризиків через зобов'язання по виплаті відсотків і можливе зниження фінансової стійкості при значному борговому навантаженні.

Метод аналізу тимчасових трендів використовує історичні дані для виявлення тенденцій і прогнозування майбутніх фінансових показників. Цей метод дозволяє виявити закономірності в змінах структури капіталу та оцінити їх вплив на фінансовий стан підприємства. Перевагами методу є врахування історичних даних та закономірностей, що допомагає виявити довгострокові тренди та цикли. Однак метод не враховує раптові зміни в зовнішньому середовищі та вимагає великих обсягів історичних даних для точних прогнозів.

Метод фінансового важеля (левередж) використовує позикові кошти для збільшення потенційної рентабельності власного капіталу. Цей метод полягає у використанні боргових зобов'язань для фінансування інвестицій з високою очікуваною прибутковістю. Переваги методу включають збільшення рентабельності власного капіталу та доступ до додаткових фінансових ресурсів.

Проте існують і недоліки: підвищення фінансових ризиків через зобов'язання по виплаті відсотків та можливе зниження фінансової стійкості при значному борговому навантаженні.

Оцінка ефекту операційно-фінансового важеля оцінює комбінований вплив операційного та фінансового важеля на прибуток підприємства. Цей метод допомагає зрозуміти, як зміни у витратах і продажах впливають на фінансову стійкість підприємства. Перевагами є оцінка комбінованого впливу операційних та фінансових рішень, що допомагає приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Недоліками є складність розрахунків і розуміння, а також потреба у детальному аналізі витрат і доходів.

EBIT-EPS підхід використовується для аналізу впливу структури капіталу на прибуток на акцію (EPS) при різних рівнях EBIT (прибуток до сплати відсотків і податків). Це дозволяє визначити оптимальну структуру капіталу. Перевагами є визначення оптимальної структури капіталу для максимізації прибутку на акцію та забезпечення інформованих рішень щодо фінансування. Недоліками є складність розрахунків і аналізу, а також вимога детального розгляду різних сценаріїв фінансування.

Метод аналізу чутливості оцінює, як зміни в ключових факторах (наприклад, витрати, обсяги продажів, відсоткові ставки) впливають на фінансові показники проекту. Перевагами є визначення найбільш критичних факторів, які впливають на результати, та забезпечення гнучкості у прийнятті рішень. Недоліками є складність врахування всіх можливих змін та потреба у значних аналітичних зусиллях.

Аналіз сценаріїв включає розробку декількох можливих сценаріїв розвитку подій (оптимістичний, песимістичний, найімовірніший) та оцінку їх впливу на капітал. Перевагами є допомога у підготовці до різних варіантів розвитку подій та зниження ризику неочікуваних втрат. Недоліками є вимога багато часу та ресурсів для розробки сценаріїв, а також неможливість передбачити всі можливі варіанти розвитку подій. Всі ці дані ми можемо побачити у табл.3.1.

Таблиця 3.1 – Порівняльна таблиця методів оптимізації капіталу

Модель	Переваги	Недоліки	Ризики
Метод тимчасових трендів	Врахування історичних даних, виявлення довгострокових трендів	Ігнорування раптових змін, великі обсяги даних	Ігнорування раптових змін, залежність від точності історичних даних
Фінансовий важіль	Збільшення рентабельності власного капіталу, доступ до ресурсів	Підвищення фінансових ризиків, зниження фінансової стійкості	Високий рівень боргу, зміни в процентних ставках
Операційно-фінансовий важіль	Оцінка комбінованого впливу операційних та фінансових рішень	Складний для розрахунків і розуміння, потребує детального аналізу	Неправильна оцінка, висока залежність від точності даних
ЕВІТ-EPS підхід	Визначення оптимальної структури капіталу, максимізація EPS	Складний для розрахунків і аналізу, вимагає розгляду різних сценаріїв	Неправильна оцінка, висока залежність від прогнозів ЕВІТ
Аналіз чутливості	Визначення критичних факторів, гнучкість	Складність врахування всіх змін, великі аналітичні зусилля	Неправильна оцінка, сильний вплив зовнішніх ризиків
Аналіз сценаріїв	Підготовка до різних варіантів, зниження ризиків	Вимогливість до ресурсів, неможливість передбачити всі події	Неповний аналіз, залежність від прогнозів

Використання різних методів оптимізації капіталу дозволяє підприємству більш ефективно управляти фінансовими ресурсами та знижувати ризики. Вибір конкретного методу залежить від специфіки діяльності підприємства, доступних даних та рівня прийняття ризику. Поєднання кількох методів може забезпечити більш комплексний підхід до управління капіталом та досягнення фінансових цілей підприємства. Сильний вплив зовнішніх ризиків, таких як економічна нестабільність, зміни валютних курсів та політична невизначеність,

вимагає від підприємства високого рівня адаптивності та гнучкості в управлінні капіталом. [31].

3.3. Рекомендації щодо удосконалення процесу формування та використання капіталу ПП «Соломія-Сервіс»

На основі аналізу фінансового стану та існуючих методів оптимізації капіталу, ми вибрали три найбільш підходящі методи для удосконалення процесу формування та використання капіталу ПП «Соломія-Сервіс». Це метод фінансового важеля, оцінка ефекту операційно-фінансового важеля та метод аналізу сценаріїв. Нижче наводяться рекомендації та розрахунки для кожного з цих методів.

1. Метод фінансового важеля (левередж) використовує позикові кошти для збільшення потенційної рентабельності власного капіталу. Для ПП «Соломія-Сервіс» це означає залучення додаткових кредитів або випуск облігацій для фінансування розширення діяльності.

Використання позикових коштів для збільшення потенційної рентабельності власного капіталу:

- Залучення додаткових кредитів: 1 000 000 грн під 10% річних.
- Очікувана рентабельність інвестицій: 15%.

Розрахунок витрат на обслуговування боргу:

$$1000000 \text{ грн} \times 10\% = 100000 \text{ грн}$$

Очікуваний прибуток від інвестицій:

$$1000000 \text{ грн} \times 15\% = 150000 \text{ грн}$$

Чистий прибуток від використання фінансового важеля:

$$150000 \text{ грн} - 100000 \text{ грн} = 50000 \text{ грн}$$

Таким чином, використання фінансового важеля дозволить підприємству збільшити чистий прибуток на 50 000 грн.

2. Оцінка ефекту операційно-фінансового важеля

Оцінка комбінованого впливу операційного та фінансового важеля на прибуток підприємства:

- Операційні витрати: 70% від обсягу продажів.
- Позикові кошти: 1 000 000 грн під 10% річних.
- Поточний обсяг продажів: 2 000 000 грн.

Розрахунок ЕВІТ (прибуток до сплати відсотків і податків):

$$2000000 \text{ грн} \times (1 - 70\%) = 600000 \text{ грн}$$

Витрати на обслуговування боргу:

$$1000000 \text{ грн} \times 10\% = 100000 \text{ грн}$$

Чистий прибуток після обслуговування боргу:

$$600000 \text{ грн} - 100000 \text{ грн} = 500000 \text{ грн}$$

Розрахунок операційного важеля: = 1,67 грн

Розрахунок фінансового важеля: = 1,2500000 грн

Комбінований важіль: $1,67 \times 1,2 = 2,004$

Це означає, що зміна обсягу продажів на 1% призведе до зміни чистого прибутку на 2,004%.

3. Аналіз сценаріїв включає розробку кількох можливих сценаріїв розвитку подій (оптимістичний, песимістичний, найімовірніший) та оцінку їх впливу на капітал, з ним ми можемо ознайомитись у табл.3.2.

Таблиця 3.2 – Аналіз сценарії для ПП «Соломія-Сервіс»

Показник	Оптимістичний	Найімовірніший	Песимістичний
Обсяг продажів, грн	2 400 000	2 000 000	1 800 000
Операційні витрати, грн	1 680 000	1 400 000	1 470 000
ЕВІТ, грн	720 000	600 000	330 000
Витрати на обслуговування боргу	100 000	100 000	100 000
Чистий прибуток, грн	620 000	500 000	230 000

Оптимістичний сценарій:

1. Обсяг продажів: 2 400 000 грн
2. Операційні витрати: 1 680 000 грн
3. ЕВІТ (прибуток до сплати відсотків і податків):

ЕВІТ= Обсяг продажів–Операційні витрати

ЕВІТ= 2400000грн–1680000грн=720000грн

4. Витрати на обслуговування боргу: 100 000 грн

5. Чистий прибуток = ЕВІТ–Витрати на обслуговування боргу

Чистий прибуток = 720000грн–100000грн=620000грн

Найімовірніший сценарій:

1. Обсяг продажів: 2 000 000 грн

2. Операційні витрати: 1 400 000 грн

3. ЕВІТ (прибуток до сплати відсотків і податків):

ЕВІТ=Обсяг продажів–Операційні витрати

ЕВІТ=2000000грн–1400000грн = 600000грн

4. Витрати на обслуговування боргу: 100 000 грн

5. Чистий прибуток = ЕВІТ–Витрати на обслуговування боргу

6. Чистий прибуток= 600000грн–100000грн = 500000грн

Песимістичний сценарій:

1. Обсяг продажів: 1 800 000 грн

2. Операційні витрати: 1 470 000 грн

3. ЕВІТ (прибуток до сплати відсотків і податків) =Обсяг

продажів–Операційні витрати

ЕВІТ=1800000грн – 1470000грн = 330000грн

4. Витрати на обслуговування боргу: 100 000 грн

5. Чистий прибуток = ЕВІТ–Витрати на обслуговування боргу

Чистий прибуток = 330000грн–100000грн = 230000грн

Оптимістичний сценарій передбачає, що за умов зростання обсягів продажів та контрольованих операційних витрат, ПП "Соломія - Сервіс" може досягти чистого прибутку в 620 000 грн. У найімовірнішому сценарії, за поточних умов продажів та операційних витрат, підприємство може очікувати чистий прибуток у 500 000 грн. Песимістичний сценарій вказує на те, що у

випадку зниження обсягів продажів та збільшення операційних витрат, чистий прибуток може скласти лише 230 000 грн.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі проаналізовано фактори, що впливають на формування та використання капіталу в ПП «Соломія-Сервіс», а також способи оптимізації структури капіталу. Зовнішні фактори, такі як економічна нестабільність, коливання валютних курсів, інфляція, доступність кредитних ресурсів, регуляторні зміни, політична нестабільність, відсутність державної підтримки, міграція талантів, зміна споживчих уподобань та соціальна відповідальність, мають значний вплив на фінансову стабільність компаній. Внутрішні фактори, такі як фінансова структура, управлінський потенціал, організаційна структура та технологічний рівень, також визначають ефективність використання капіталу та здатність підприємств адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

В рамках порівняльного дослідження методів оптимізації капіталу були розглянуті різні методи, включаючи метод часового тренду, метод фінансового левериджу, оцінку ефектів операційного та фінансового левериджу, підхід EBIT-EPS, аналіз чутливості та сценарний аналіз. Кожен з цих методів має свої переваги та недоліки, а також ризики, пов'язані з його використанням. На основі аналізу фінансової ситуації та наявних методів оптимізації капіталу ми пропонуємо наступні рекомендації Використання фінансового левериджу, який полягає у збільшенні позикових коштів для підвищення потенційної рентабельності власного капіталу, дозволяє компанії збільшити чистий прибуток. Оцінка впливу операційного та фінансового важелів дає розуміння того, як зміни у витратах та обсягах продажів впливають на фінансову стабільність компанії, і показує, що зміни в обсягах продажів мають пріоритет над змінами в чистому прибутку. Сценарний аналіз, який передбачає оцінку різних сценаріїв розвитку подій та їхнього впливу на капітал, показав, що за

оптимістичного сценарію чистий прибуток може значно зрости, тоді як за песимістичного сценарію прибуток залишиться позитивним. Це допомагає компаніям підготуватися до різних варіантів розвитку подій і зменшити ризик неочікуваних збитків.

Таким чином, використовуючи ці методи, ПП «Соломія-Сервіс» може підвищити прибутковість, знизити фінансові ризики та забезпечити фінансову стабільність у різних ринкових умовах.

ВИСНОВКИ

Комплексний теоретичний і методологічний огляд процесів формування, розподілу і використання капіталу підприємства виявив кілька ключових аспектів, необхідних для ефективного управління капіталом, і прийшов до висновку, що для підвищення фінансової стабільності та операційної ефективності підприємства необхідно розуміти багатогранну природу капіталу.

Згідно з цим аналізом, збалансована структура капіталу, що поєднує як власні, так і позикові кошти для максимізації фінансового важеля при мінімізації ризиків, ефективна стратегія управління капіталом повинна бути спрямована на підвищення фінансової самостійності компаній і забезпечення надійної основи для подолання економічної невизначеності.

Крім того, законодавча база, яка контролює формування та використання капіталу, відіграє важливу роль у підтримці прозорості, підзвітності та дотриманні нормативних вимог у корпоративному секторі. Дотримання нормативних стандартів не тільки захищає інтереси зацікавлених сторін, але й створює сприятливе середовище для сталого зростання.

Методологічний підхід до аналізу капіталу, що включає горизонтальний, вертикальний, порівняльний і коефіцієнтний аналіз, надає цінну інформацію про фінансовий стан підприємства. Ці аналітичні інструменти дозволяють виявляти тенденції, оцінювати фінансову стабільність і ефективність використання капіталу, а також вносити вклад в прийняття стратегічних рішень.

У першій частині роботи аналізуються сутність, джерела і процеси формування капіталу підприємства. Встановлено, що ефективне управління капіталом є важливим фактором забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємств. Розглянуто різні методологічні підходи до оцінки ефективності формування, розміщення та використання капіталу.

У другому розділі було проведено аналіз структури та динаміки капіталу ПП «Соломія-Сервіс» з 2021 по 2023 рік. Основною метою було оцінити

фінансове становище компанії, виявити ключові тенденції та зробити висновки про ефективність управління капіталом. Аналіз показав, що компанія продемонструвала деякі позитивні зміни у своїй фінансовій стратегії. Зокрема, збільшення власного капіталу з 2021 року на 2% у 2023 році до 5% свідчить про зміцнення фінансової бази компанії та зниження залежності від зовнішнього фінансування. Однак зниження показників довгострокового боргу та ліквідності вказує на необхідність поліпшення управління оборотним капіталом.

При розрахунку коефіцієнта ліквідності на 2021-2023 роки коефіцієнт поточної ліквідності залишається на стабільно високому рівні, в той час як коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє незначні коливання. Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності дуже низький, що може свідчити про наявність певних труднощів у негайному застосуванні короткострокових зобов'язань.

У розділі три були розроблені рекомендації щодо оптимізації процесу формування та використання капіталу ПП «Соломія-Сервіс». У даній роботі пропонуються три основні методи: метод фінансового важеля, оцінка ефекту від операцій і фінансового важеля і метод сценаріїв. Кожен метод був детально вивчений, зокрема, з використанням розрахунків, які показали можливість збільшення чистого прибутку підприємства за рахунок оптимізації використання капіталу.

Метод фінансового важеля забезпечує привабливість позикових коштів для збільшення потенційної прибутковості капіталу, що може призвести до збільшення чистого прибутку на 50 000 гривень.

Оцінка ефективності операційного та фінансового важеля допомагає зрозуміти, як зміни у витратах і обсягах продажів впливають на фінансову стабільність компанії, що дозволяє поліпшити управління ризиками і підвищити прибутковість. Розрахунки показали, що зміна обсягу продажів на 1% призводить до зміни чистого прибутку на 2,004%.

Методи сценарного аналізу дозволяють оцінити різні сценарії розвитку подій і їх вплив на капітал компанії. Було розроблено три сценарії: оптимістичний, найімовірніший та песимістичний. Оптимістичний сценарій передбачає отримання чистого прибутку в розмірі 620 000 гривень, можливий - 500 000 гривень, а песимістичний - 230 000 гривень.

Дослідження підтвердило, що ефективне управління капіталом є важливим чинником зростання фінансової стабільності та ПП «Соломія-Сервіс». Впровадження рекомендованого методу може значно поліпшити фінансові результати і сприяти стабільному розвитку підприємства. Оптимізація структури капіталу, належне використання позикових коштів і підвищення операційної ефективності дозволять нам підвищити нашу конкурентоспроможність і забезпечити стійке зростання в довгостроковій перспективі.

У майбутньому слід приділяти більше уваги забезпеченню негайної платоспроможності за рахунок управління оборотним капіталом та підвищення ліквідності. Також рекомендується розглянути можливість залучення додаткових інвестицій для розширення діяльності та покращення фінансових показників. Виконання рекомендацій, представлених в даному дослідженні, підвищить ефективність управління капіталом і сприятиме досягненню стратегічних цілей підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернстайн Л. А., Вільямс Дж. Б. Основи фінансового аналізу. Пер. з англ. – К.: Основи, 2021.
2. Marx K. Capital: Critique of Political Economy. Progress Publishers, 1867.
3. Smith A. The Wealth of Nations. W. Strahan and T. Cadell, 1776.
4. Fisher I. The Theory of Interest. Macmillan, 1930.
5. Friedman M. Capitalism and Freedom. University of Chicago Press, 1962.
6. Modigliani F., Miller M.H. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. American Economic Review, 1958.
7. Mankiw N.G. Principles of Economics. Cengage Learning, 2020.
8. Samuelson P.A., Nordhaus W.D. Economics. McGraw-Hill, 2010.
9. Keynes J.M. The General Theory of Employment, Interest and Money. Macmillan, 1936.
10. U.S. Securities and Exchange Commission (SEC). URL: <https://www.sec.gov>
11. European Union's Prospectus Regulation. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en>
12. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
13. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 29.05.2006 р., № 3480-IV/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
14. Basel III framework. URL: <https://www.bis.org>
15. Національний банк України (НБУ). URL: <https://bank.gov.ua>
16. Companies Act 2006 (UK). URL: <https://www.legislation.gov.uk>
17. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
18. Закон України "Про акціонерні товариства" від 27.07.2022 №2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>

19. Sarbanes-Oxley Act of 2002. URL: <https://www.govinfo.gov/app/search/%7B%22query%22%3A%22Sarbanes-Oxley%20Act%20of%202002%22%2C%22offset%22%3A0%7D>
20. Gitman, L. J., & Zutter, C. J. (2020). Principles of Managerial Finance. Pearson.
21. Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jaffe, J. (2021). Corporate Finance. McGraw-Hill Education.
22. Мазур, Л. П., Петренко, О. І. (2021). Основи фінансового аналізу. Київ: КНЕУ.
23. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 р. № 929 / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-п#Text>.
24. Про лікарські засоби : Закон України від 04.04.1996 р. № 123/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр#Text>.
25. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
26. Ліцензія на торгівлю лікарськими засобами. Центр Ліцензування та Дозвільної Документації: веб-сайт. URL : <https://лицензия.com.ua/ліцензування/ліцензія-на-торгівлю-лікарськими-зас/>
27. Небава М.І., Ратушняк О.Г. Менеджмент організацій і адміністрування. Частина 1: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2012. 105 с.
28. Литовченко О. Ю. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / О. Ю. Литовченко, С. А. Макуха // Вісник економіки транспорту і

промисловості. – 2010. – № 29 – С. 134 – 136. – URL :
http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vetp/2010_29/10lucso.pdf

29. Стеценко Б. Т. Теоретичні підходи до визначення оптимальної структури капіталу акціонерного товариства/ Б. Т. Стеценко // Ринок цінних паперів. Вісник ДКЦПФР. – 2010. – № 5/6. – С. 41 – 47
30. Викиданець І. В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] / І. В. Викиданець. – URL :
http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2012_3/27.pdf

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Звіт про фінансовий стан ПП «Соломія-Сервіс» за 2021р.

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	37 692	42 428
Усього за розділом II	1195	717 988	779 285
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	856 269	978 984

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	5 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27 674	42 514
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	27 674	47 514
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	8 652	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	8 652	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	60 000
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	372 957	452 422
розрахунками з бюджетом	1620	7 089	14 781
у тому числі з податку на прибуток	1621	131	1 654
розрахунками зі страхування	1625	85	59
розрахунками з оплати праці	1630	54	-32
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	407 756	333 238
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	7 573	13 855
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	24 429	57 147
Усього за розділом III	1695	819 943	931 470
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	856 269	978 984

Керівник

Головний бухгалтер

1 Коди білаторганізаційно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

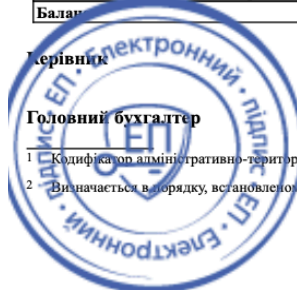
МАТКІВСЬКИЙ
АНДРІЙ
ЮРІЙОВИЧ

МАТКІВСЬКИЙ АНДРІЙ ЮРІЙОВИЧ

Звіт про фінансовий стан ПП «Соломія-Сервіс» за 2022р.

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	16 152	37 692
Усього за розділом II	1195	681 989	717 988
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	780 795	856 269

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12 497	27 674
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	12 497	27 674
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	8 652	8 652
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	8 652	8 652
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	472 603	372 957
розрахунками з бюджетом	1620	4 947	7 089
у тому числі з податку на прибуток	1621	563	131
розрахунками зі страхування	1625	69	85
розрахунками з оплати праці	1630	222	54
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	250 205	407 756
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	1 182	7 573
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	30 418	24 429
Усього за розділом III	1695	759 646	819 943
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	780 795	856 269

Держреєстр

Головний бухгалтер

МАТКІВСЬКИЙ
АНДРІЙ
ЮРІЙОВИЧ

МАТКІВСЬКИЙ АНДРІЙ ЮРІЙОВИЧ

¹ Кодифікація адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Звіт про фінансовий стан ПП «Соломія-Сервіс» за 2023р.

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	37 692	42 428
Усього за розділом II	1195	717 988	779 285
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	856 269	978 984

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	5 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27 674	42 514
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	27 674	47 514
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	8 652	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	8 652	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	60 000
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	372 957	452 422
розрахунками з бюджетом	1620	7 089	14 781
у тому числі з податку на прибуток	1621	131	1 654
розрахунками зі страхування	1625	85	59
розрахунками з оплати праці	1630	54	-32
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	407 756	333 238
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	7 573	13 855
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	24 429	57 147
Усього за розділом III	1695	819 943	931 470
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	856 269	978 984

Сервісник

Головний бухгалтер

МАТКІВСЬКИЙ
АНДРІЙ
ЮРІЙОВИЧ

МАТКІВСЬКИЙ АНДРІЙ ЮРІЙОВИЧ

1 Коди філіаторів адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

